

บทที่ 7

ความพร้อมของเมือง

การบริการของเมือง7.1 บทนำ

ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 3 ว่าการท่องเที่ยวมีส่วนผูกพันกับเมืองเป็นอย่างมาก เพราะนักท่องเที่ยวจะต้องเข้ามาใช้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ภายในเมือง เช่น สาธารณูปโภค สาธารณูปการ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในจุดศูนย์กลางของเมือง หรือเขตเทศบาลเมือง ด้วยเหตุนี้เมืองที่มีพื้นฐานการบริการที่ดี และพอเพียงอยู่แล้ว จะช่วยอำนวยความสะดวกให้การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวประสบผลสำเร็จได้มาก

วัตถุประสงค์ของการศึกษา การให้บริการของเมือง

7.1.1 เพื่อทราบถึงสภาพที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน (Existing) ของโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ สิ่งแวดล้อมและการให้บริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในเมืองในเขตพื้นที่โครงการซึ่งในที่นี้จะศึกษาละเอียดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รองลงมาคือ นครปฐม

7.1.2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพความเป็นจริงไปคาดคะเนความต้องการในอนาคตของประชาชนในเมือง และนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาเยือน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่พักแรม

การศึกษาจะกระทำเป็นลำดับดังนี้คือ

การให้บริการของเมือง

1. ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ได้แก่ ระบบสื่อสาร โทรคมนาคม ระบบไฟ ระบบประปา การกำจัดขยะมูลฝอย

ตารางที่ 7.1 การบริการ โทรคมนาคมในพื้นที่โครงการ ปี 2522

จังหวัด	โทรพิมพ์	วิทยุติดตัว	วิทยุความถี่สูงมาก
พระนครศรีอยุธยา	-	-	พระนครศรีอยุธยา 4 พระราชวังบางปะอิน 1
สุพรรณบุรี	-	-	-
นครปฐม	-	-	9

ที่มา : แผนกการตลาด กองพาณิชย์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.2 ความต้องการใช้บริการเพิ่มในอนาคต สักรวจปี 2522

จังหวัด	โทรพิมพ์	วิทยุติดตัว	วิทยุความถี่สูงมาก
พระนครศรีอยุธยา	2	-	4
สุพรรณบุรี			ยังไม่ได้สำรวจ
นครปฐม	1	-	2

ที่มา : แผนกการตลาด กองพาณิชย์ การสื่อสารแห่งประเทศไทย

2. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหามลภาวะของน้ำ ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดในเขตพื้นที่โครงการมีแม่น้ำผ่านหลายสาย เช่น แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำสุพรรณบุรี เป็นต้น และปัญหาทางคุณภาพทัศนียภาพของเมืองที่มีผลกระทบต่อโบราณสถาน

3. การบริการทางค่านโรงแรม

การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมือง การศึกษาลักษณะการใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมืองนี้ก็เพราะแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่โครงการ ซึ่งเป็นโบราณสถาน จะตั้งอยู่ในเขตเทศบาลเมือง ซึ่งการศึกษานี้ก็เพื่อให้ได้เห็นปัญหาของการใช้ที่ดินในลักษณะต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินของเขตโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ

7.2 ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ

7.2.1 การสื่อสารและโทรคมนาคม เป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวผู้ประกอบการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และประชาชนในเมือง

7.2.1.1 หน่วยงานที่รับผิดชอบ งานในความรับผิดชอบ

7.2.1.1.1 บริการไปรษณีย์ภัณฑ์ แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ

- การรับส่งไปรษณีย์ภัณฑ์ ได้แก่ จดหมาย ไปรษณีย์บัตร สิ่งตีพิมพ์ พัสดุย่อย และเครื่องอ่านสำหรับคนตาบอด
- การรับส่งพัสดุภัณฑ์ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- บริการพิเศษต่าง ๆ เช่น บริการจดหมายลงทะเบียน บริการส่งด่วน บริการหนังสือพิมพ์ตราสาร บริการห่อพัสดุไปรษณีย์ และตู้ไปรษณีย์ให้เช่า ฯลฯ

7.2.1.1.2 บริการโทรคมนาคม ได้แก่ โทรเลข โทรศัพท์ โทรศัพท์ระหว่างประเทศ วิทยุโทรเลข วิทยุโทรภาพ บริการโทรเลขสายตรง บริการเช่าวงจรโทรเลขและเสียงระหว่างประเทศ วิทยุโทรศัพท์ดีครดยนต์ วิทยุติดต่อเฉพาะกิจ วิทยุความถี่สูง วิทยุติดต่อประจำตัว และบริการถ่ายทอดเสียงระหว่างประเทศ

7.2.1.3 บริการการเงิน ได้แก่วัสดุเงินไปรษณีย์ ฌานันตีในประเทศ และระหว่างประเทศ

7.2.1.2 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ให้บริการโทรศัพท์ภายในประเทศ แยกเป็นบริการระดับท้องถิ่น และบริการโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ

7.2.2 การบริการในปัจจุบัน บริการสื่อสารและโทรคม และโทรคมนาคมที่มีบริการอยู่ในปัจจุบันในพื้นที่โครงการมีดังนี้

7.2.2.1 โทรพิมพ์ (Telex) บริการโทรพิมพ์ในพื้นที่โครงการไม่มีเลย (คูตารางที่ 7.1)

7.2.2.2 วิทยุติดตั้ง (Pager) (คูตารางที่ 7.1) ในพื้นที่โครงการไม่มีเช่นเดียวกัน

7.2.2.3 วิทยุความถี่สูงมาก (คูตารางที่ 7.1) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 5 เครื่อง และจังหวัดนครปฐมมี 9 เครื่อง ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีไม่มี

7.2.2.4 โทรศัพท์ระหว่างประเทศ (คูตารางที่ 7.1) ปัจจุบันการติดต่อโทรศัพท์ทางไกลกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก สามารถทำได้ตลอด 24 ชั่วโมง โดยผ่านระบบดาวเทียม โดยมีช่องโทรศัพท์ 103 ช่อง เป็นช่องอัตโนมัติ 100 ช่อง และช่องสำหรับประเทศปลายทางสลับสาย 3 ช่อง ซึ่งในเขตพื้นที่โครงการทั้ง 3 จังหวัดสามารถติดต่อกับประเทศทั่วโลกได้ โดยผ่านชุมสายที่กรุงเทพมหานคร

7.2.2.5 โทรศัพท์ภายในประเทศ มีบริการอยู่ 2 ประเภท คือบริการโทรศัพท์ภายในท้องถิ่น และบริการโทรศัพท์ทางไกลภายในประเทศ ตารางที่ 7.3 และ 7.5 แสดงจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ โดยแยกเป็นประเภทของผู้ใช้โทรศัพท์ในบริเวณพื้นที่โครงการ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความสามารถในการให้บริการสูงสุดในปัจจุบัน (2522) คือ 1,400 เลขหมาย แต่เปิดใช้เพียง 1,331 เลขหมาย ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการเป็นประเภทธุรกิจ รองลงมาคือใช้ตามบ้าน ส่วนบริการโทรศัพท์สาธารณะมีเพียง 4 เลขหมาย ซึ่งไม่พอเพียง

โทรศัพท์ภายในประเทศ

ตารางที่ 7.3 จำนวนเลขหมายโทรศัพท์ ในพื้นที่โครงการ ปี 2522

จังหวัด	จำนวนเลขหมาย ของชุมสาย	จำนวนเลขหมาย ที่เปิดใช้แล้ว
พระนครศรีอยุธยา	1400	1331
สุพรรณบุรี	800	775
นครปฐม	2400	2383

ที่มา : กองโทรศัพท์ภูมิภาค องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.4 วงจรโทรศัพท์ทางไกลที่มีใช้อยู่ในปัจจุบัน ปี 2522

ต้นทาง	ปลายทาง	วงจรทางไกล			หมายเหตุ
		โทรออก	โทรเข้า	ทั้งสองทาง	
พระนครศรีอยุธยา	สุพรรณบุรี	27	—	20	สายตรง
	นครปฐม	—	—	—	วงจรรวม กทม.
	กรุงเทพฯ	46	46	—	สายตรง

ที่มา : กองโทรศัพท์ภูมิภาค สรุปรายขอเขตการะกิจหน้าที่ และผลการดำเนินงาน
ปี 2522

ตารางที่ 7.5 จำนวนเลขหมายแยกตามประเภทผู้ใช้กิจการ ปี 2522

ประเภท \ จำนวนเลขหมาย	พระนครศรีอยุธยา	สุพรรณบุรี	นครปฐม
ราชการ	126	73	113
บ้าน	475	193	923
ธุรกิจ	711	496	1316
องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย	15	13	32
สาธารณะ	4	—	3
รวม	1331	775	2383

ที่มา : กองโทรศัพท์ภูมิภาค องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.6 จำนวนเลขหมายที่จะติดตั้งเพิ่ม ตามโครงการ ปี 2520 - 2527

จังหวัด	เครื่องชุมสาย (หมายเลข)	ติดตั้ง
พระนครศรีอยุธยา	800	กุมภาพันธ์ 2527
สุพรรณบุรี	1000	2527
นครปฐม	2400	2525

ที่มา : องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย โครงการพัฒนาเศรษฐกิจขององค์การ
โทรศัพท์แห่งประเทศไทย พ.ศ. 2520 - 2527 ฉบับรวม 20 พฤศจิกายน
2521

ตารางที่ 7:7 การคาดคะเนความต้องการโทรศัพท์ในพื้นที่โครงการ

จังหวัด	ความต้องการ						
	จำนวนเลขหมายชุมสายที่ขยาย						
	2523	2524	2525	2526	2527	2530	2531
พระนครศรีอยุธยา	1753	1847	1945	2045	2145	2445	2745
	1400	1400	1400	2200	-	-	-
สุพรรณบุรี	1280	1340	1400	1470	1543	1787	2027
	800	800	1800	1800	1800	-	-
นครปฐม	4103	4208	4316	4426	4566	4711	4860
	4800	4800	4800	4800	4800	-	-

ที่มา : Analysis and Forecasting Unit Planning and Project Division Office of Planning and Project, Telephone Organization of Thailand Forecast of Telephone Demand 1970-1990.

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว การติดต่อทางไกลกับจังหวัดสุพรรณบุรี
ใช้วงจรสายตรง ส่วนการติดต่อไปยังจังหวัดนครปฐม และกรุงเทพมหานคร ต้องผ่านกรุงเทพมหานคร

จังหวัดสุพรรณบุรี โทรศัพท์ที่เปิดให้บริการ 775 เลขหมาย ส่วนใหญ่เป็นโทรศัพท์
ที่ใช้ในธุรกิจเช่นเดียวกัน ส่วนโทรศัพท์สาธารณะไม่มี และจากจังหวัดสุพรรณบุรีสามารถติดต่อ
โดยตรงไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้

จังหวัดนครปฐม เป็นจังหวัดที่มีการบริการด้านโทรศัพท์มากที่สุด คือมีถึง 2,383
เลขหมาย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าโทรศัพท์สาธารณะมีเพียง 3 เลขหมาย ซึ่งถ้าพิจารณาตามอัตรา
ส่วนแล้ว โทรศัพท์สาธารณะควรมีมากกว่านี้ และจากจังหวัดนครปฐมสามารถติดต่อโดยตรงไป
ยังกรุงเทพมหานคร และจังหวัดสุพรรณบุรี แต่การติดต่อไปยังจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต้องผ่าน
กรุงเทพฯ ก่อน

จะเห็นได้ว่า การให้บริการโทรศัพท์ในปี พ.ศ. 2522 ในเขตพื้นที่โครงการยังคงพอ
เพียงกับปริมาณความต้องการ ซึ่งสังเกตได้จากจำนวนเลขหมายที่เปิดใช้แล้ว ยังน้อยกว่าขีดความ
สามารถสูงสุดของจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ที่ขุมสาย

7.2.3 แผนงานในอนาคต

7.2.3.1 การสื่อสารแห่งประเทศไทย แผนงานของการสื่อสารแห่งประเทศไทย
คือการขยายขอบเขตของการบริการให้กว้างออกไป โดยกำหนดเอาจำนวนประชากรและ
สภาพเศรษฐกิจของบ้านเมืองเป็นเกณฑ์ จังหวัดในเขตพื้นที่โครงการที่มีความต้องการทางด้านนี้เพิ่ม
มากที่สุด คือจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ดูตารางที่ 7.2)

นอกจากนี้การสื่อสารแห่งประเทศไทย ยังจะได้ขยายกิจการบริการพิเศษอีก 2 ประ
เภทคือ บริการรับประกันเวลาในการขนส่ง (Express Mail Service) และบริการโทร
สาร (Document Facsimile Services) คือบริการรับส่งต้นฉบับที่เป็นภาพ จะเป็นภาพ
ลายเส้น จดหมาย รูปถ่าย หรือเอกสารต่าง ๆ ไปยังปลายทางทั้งในประเทศ และนอกประเทศ
บริการนี้จะช่วยอำนวยความสะดวกต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวมาก เพราะสะดวก รวดเร็ว และ

แน่นอน เช่นการจองตั๋ว จองที่นั่งสำหรับบริการต่าง ๆ เป็นต้น หรือแม้แต่การจองโรงแรม

7.2.3.2 องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย แผนงานขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย คือการเพิ่มจำนวนเลขหมายให้พอเพียงกับความต้องการในอนาคต ซึ่งในปี 2527 การเพิ่มเลขหมายในจังหวัดพื้นที่โครงการมีดังนี้ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2,200 เลขหมาย จังหวัดสุพรรณบุรี 1,800 เลขหมาย และจังหวัดนครปฐม 4,800 เลขหมาย

นอกจากการเพิ่มเลขหมายโทรศัพท์แล้ว การสื่อสารแห่งประเทศไทย ยังได้ปรับปรุงระบบชุมสายให้มีการใช้ระบบอัตโนมัติเพิ่มขึ้น และทำให้สามารถติดต่อกันโดยตรงในระหว่างเขตจังหวัดใกล้เคียง และบางจังหวัดที่สำคัญกับกรุงเทพมหานครได้โดยตรง โดยเพียงแต่ยกหูโทรศัพท์แล้วหมุนหมายเลขโทรศัพท์ปลายทางได้เลย โดยเพิ่มรหัสขึ้นบางตัวสำหรับพื้นที่เท่านั้น อันจะทำให้การบริการทางด้านโทรศัพท์ในอนาคตสะดวกยิ่งขึ้น

จะเห็นว่าจังหวัดนครปฐม มีปริมาณการให้บริการทางด้านนี้มากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดนครปฐม เมื่อพิจารณาจากกิจกรรมในเมือง ซึ่งมีทั้งสถานศึกษาขนาดใหญ่ สถานบริการธุรกิจพักอาศัย และโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีความต้องการทางด้านนี้สูง

7.2.4 ระบบประปา

7.2.4.1 การบริการในปัจจุบัน ในปัจจุบันภายในพื้นที่เขตเทศบาลทั้ง 3 แห่งในเขตพื้นที่โครงการรับน้ำประปาจากโรงกรองน้ำของการประปาส่วนภูมิภาค และสำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยังมีบ่อบาดอีก 1 แห่งที่บริเวณโรงพยาบาล (ดูตารางที่ 7.8)

จากตารางที่ 7.8 แสดงให้เห็นว่าในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้เพียง 25.3 % และ 43.6 % ตามลำดับ ซึ่งไม่พอเพียง เป็นเหตุให้ประชาชน ร้านค้า สถานประกอบการธุรกิจ เช่นโรงแรม ที่อยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำสูบน้ำจากแม่น้ำมาใช้โดยตรงโดยไม่ผ่านการกรอง และฆ่าเชื้อโรค ทำให้ไม่ถูกสุขอนามัย ส่วนในจังหวัดนครปฐมสามารถบริการน้ำประปาได้อย่างพอเพียง

ตารางที่ 7.8 แหล่งน้ำดิบ และกำลังการผลิตน้ำประปาปัจจุบันในเขตเทศบาล

รายละเอียด	อยุธยา	สุพรรณบุรี	นครปฐม
แหล่งน้ำดิบ	แม่น้ำเจ้าพระยา บอบาคาล	แม่น้ำสุพรรณบุรี	บอบาคาล
ประชากรในเขตเทศบาล ปี 21	50,592	22,024	41,731
ปริมาณผลิตปัจจุบัน, ม. ³ /วัน ม. ³ /ชม.	3,840	1,920	26,160
	320	160	2,180
อัตราการใช้น้ำ, ลิตร/คน/วัน	300	200	200
ปริมาณผู้บริโภครวม, คน	12,800	9,600	130,800
เปอร์เซ็นต์ผู้บริโภครวม	25.3 %	43.6 %	100 %

ที่มา : ฝ่ายปฏิบัติการ การประปาส่วนภูมิภาค และประปาเทศบาล

ปริมาณความต้องการน้ำในอนาคตในเขตเทศบาล

ปี	อยุธยา	สุพรรณบุรี	นครปฐม
<u>2521</u> คูริโกค, กน ปริมาณน้ำ, ม. ³ /วัน	50,592	22,024	41,731
	15,178	4,405	8,346
<u>2526</u> คูริโกค, กน ปริมาณน้ำ, ม. ³ /วัน	57,409	23,880	45,252
	17,223	4,776	9,050
<u>2531</u> คูริโกค, กน ปริมาณน้ำ, ม. ³ /วัน	65,143	25,892	49,069
	19,543	5,178	9,814

ตารางที่ 7.9 ความขาดแคลนน้ำประปาในอนาคต ในพื้นที่โครงการ

เทศบาล	กำลังผลิตปี 2521 ม. ³ /วัน	ปริมาณน้ำที่ขาดแคลน		
		2521	2526	2531
พระนครศรีอยุธยา	3,840	11,338	13,383	15,703
สุพรรณบุรี	1,920	2,485	2,856	3,258
นครปฐม	26,160	ยังไม่ ขาดแคลน	ยังไม่ ขาดแคลน	ยังไม่ ขาดแคลน

ตารางที่ 7.10 การลงทุนขยายกำลังผลิตเพื่อรองรับประชากรในอนาคต

เทศบาล	งบประมาณขยายกำลังผลิต		ล้านบาท
	ปี 2521	ปี 2526	ปี 2531
พระนครศรีอยุธยา	28.35	33.54	39.35
สุพรรณบุรี	6.2	7.16	8.16
นครปฐม	-	-	-

หมายเหตุ อัตราการลงทุนต่อกำลังผลิต เท่ากับ 2506 บาท/ม.³
ปีที่คิด 2519

7.2.4.2 ความต้องการในอนาคต ความต้องการในอนาคตในเขตเทศบาลเมืองทั้ง 3 แห่ง จะแปรผันตามจำนวนประชากร และลักษณะการใช้ที่ดินเป็นสำคัญ ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาอาศัยใช้บริการในเมืองมีน้อยมาก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในเมืองทั้งหมด การคิดคำนวณปริมาณน้ำที่ต้องการใช้ในอนาคต ได้ใช้เกณฑ์มาตรฐานของการประปาภูมิภาค คือ

อัตรา 200 ลิตร/คน/วัน สำหรับเมืองที่มีประชากรน้อยกว่า 50,000 คน

อัตรา 300 ลิตร/คน/วัน สำหรับเมืองที่มีประชากรมากกว่า 50,000 คน

ตารางที่ 7.9 ได้แสดงการคาดคะเนปริมาณความต้องการการใช้น้ำในอนาคตโดยใช้จำนวนประชากรในเขตเทศบาลเมืองของแต่ละจังหวัดเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้ได้คำนึงการสำรองน้ำไว้ใช้เพื่อการดับเพลิง และเพื่อนักท่องเที่ยวที่จะเข้ามาใช้บริการในอนาคต ซึ่งปริมาณนักท่องเที่ยวนั้นเป็นอัตราส่วนที่น้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากรของเมือง ดังนั้นการบริการน้ำประปาสำหรับนักท่องเที่ยวคาดว่า การบริการสำหรับเมืองได้ 100 % ก็เพียงพอเพียงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว

นอกจากนั้น ในเขตเทศบาลเมืองของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนครปฐม ยังมีแหล่งน้ำใต้ดินที่พอเพียง (ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2) ที่จะเป็แหล่งน้ำสำรองสำหรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต

จะเห็นว่าจังหวัดนครปฐมในปัจจุบัน (พ.ศ. 2521) มีกำลังผลิตน้ำประปาสูงที่สุดและปริมาณน้ำประปาที่ผลิตได้ก็ยังคงพอเพียง จนถึงปี พ.ศ. 2531 ในขณะที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาขาดแคลนน้ำประปามากที่สุด และรองลงมาในจังหวัดสุพรรณบุรี

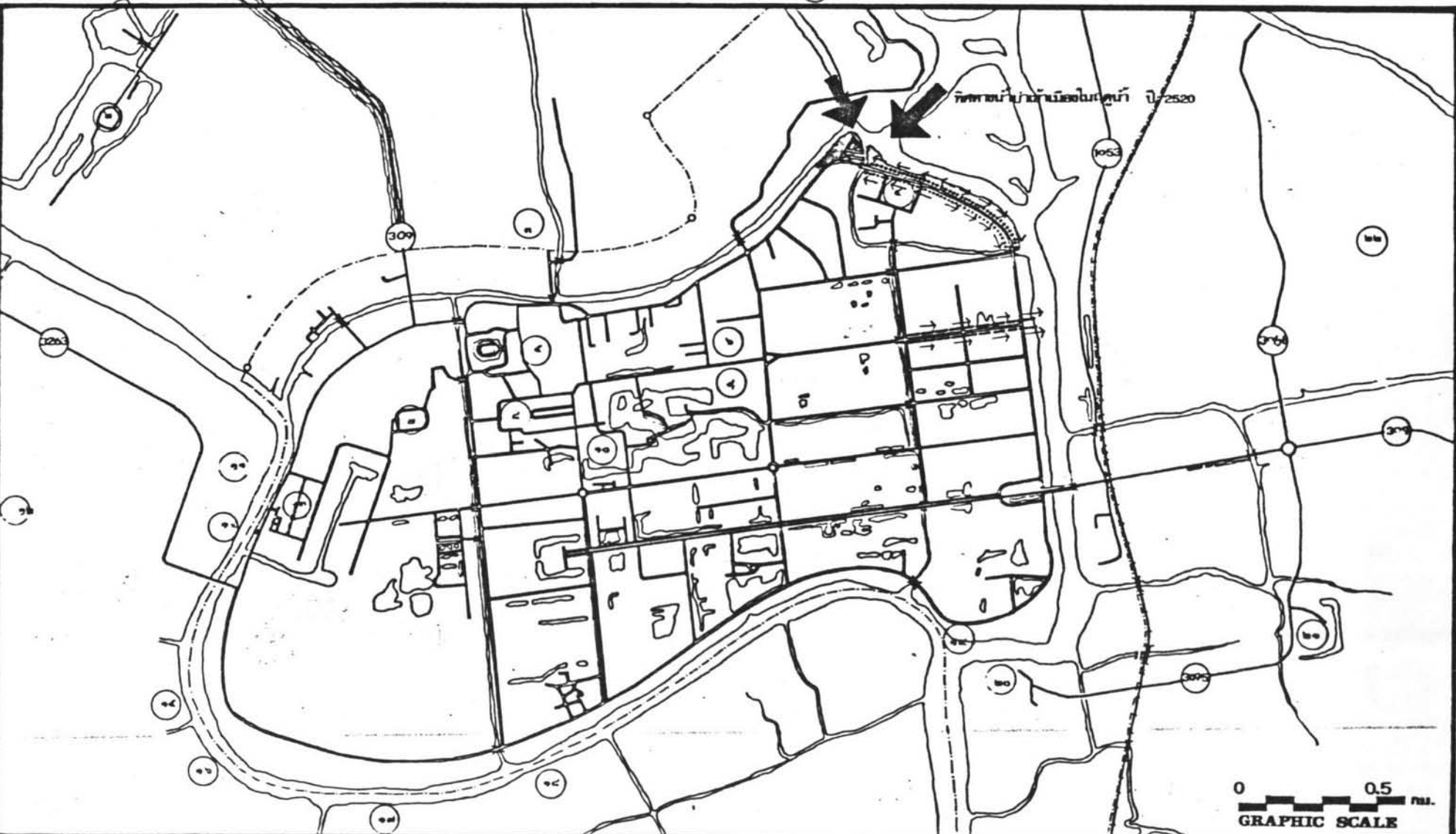
7.2.4.3 การขยายกำลังการผลิต ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดการขยายกำลังการผลิตน้ำประปาได้แก่ เงินงบประมาณ และแหล่งน้ำดิบ ในค่างบประมาณจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ต้องใช้งบประมาณสูงถึง 34 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2526 และ 40 ล้านบาทในปี 2531 และจังหวัดสุพรรณบุรี ต้องการงบประมาณ 7.16 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2526 และ 8.16 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2531 ส่วนจังหวัดนครปฐมไม่ต้องการงบประมาณทางด้านนี้

การขยายการผลิตโดยใช้แหล่งน้ำผิวดิน อาจเกิดปัญหาได้ในภายหลัง เพราะว่าเมื่อเวลาน้ำแล้งปริมาณน้ำในแม่น้ำลำคลองจะลดลงไปมาก ทำให้ปริมาณเบคทีเรียในน้ำมีสูง อีกประการหนึ่ง โรงกรองน้ำประปาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็อยู่ปลายน้ำที่ผันมาจากโรงงานผลิตสุรา ซึ่งปล่อยของเสียลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาโดยไม่ได้กำจัดเสียก่อน ซึ่งเป็นปัญหากับการผลิตน้ำประปา และเนื่องจากในเขตพื้นที่โครงการมีแหล่งน้ำใต้ดินที่พอเพียงแก่การผลิตน้ำประปาดังใด กล่าวไว้ในบทที่ 2 การลงทุนพัฒนาน้ำใต้ดินเป็นแหล่งน้ำใต้ดินจุ่มทุนในระยะยาว

7.2.5 การระบายน้ำ ในเขตเทศบาลเมืองทั้ง 3 แห่งในเขตพื้นที่โครงการเป็นระบบธรรมชาติที่ไขกันอยู่โดยทั่วไป คือเป็นระบบที่รับทั้งน้ำฝน และน้ำทิ้งจากอาคารบ้านเรือน และเส้นท่อที่ไม่เชื่อมกันเป็นโครงข่าย มีทางระบายน้ำออกหลายทางลงสู่แหล่งน้ำที่อยู่ไกลที่สุด หรือสะดวกที่สุด

เขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีลักษณะภูมิประเทศที่มีแม่น้ำล้อมรอบ และฝั่งแม่น้ำด้านเกาะเมืองก็มีระดับสูง ปัญหาของการระบายน้ำและน้ำท่วมจึงไม่มี ยกเว้นแต่เวลาฝนตกลงมามาก น้ำจากในเกาะเมืองระบายออกไม่ทัน ทั้งนี้เนื่องการระบายน้ำฝนกับน้ำเสียรวมกันจะเกิดปัญหาท่อระบายน้ำสกปรก อุดตัน ทำให้น้ำไหลไม่สะดวก และเจิ่งนองถนน เช่นบริเวณหน้าตลาดหัวรอ และตลาดเจ้าพรหม ซึ่งเป็นย่านที่มีประชากรอยู่อาศัยหนาแน่น และอีกประการหนึ่งคูคลองที่มีอยู่มากมายในบริเวณเกาะเมือง (ดังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2) ก็ถูกละทิ้งให้ตันเขินไม่สะดวกแก่การระบายน้ำ แนวทางในการแก้ไขคือการขุดลอกคลองต่าง ๆ ซึ่งนอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อการระบายน้ำแล้ว ยังจะช่วยให้ภูมิทัศน์ของเมืองดีขึ้นอีกด้วย สำหรับบริเวณที่ชุมชนหนาแน่นควรจะได้จัดให้มีการจัดวางท่อระบายน้ำที่มีขนาดเหมาะสมในการรับปริมาณน้ำฝน และน้ำเสีย เพื่อป้องกันปัญหามลภาวะจากน้ำที่ท่วมพื้นถนน แต่อย่างไรก็ตามปัญหาน้ำท่วมที่เกิดในบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา น้ำก็ลดลงได้ภายในระยะเวลาไม่เกิน 3 ชั่วโมง (ดูแผนที่แผ่นที่ 7.1)

เขตเทศบาลเมืองนครปฐม ไม่มีปัญหาเรื่องน้ำท่วม จึงจะไม่ขอกล่าวในที่นี้ และจังหวัดสุพรรณบุรีไม่มีการเก็บข้อมูลทางด้านนี้

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา
นายพรพจน์ สุภษาคม
สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย

สัญลักษณ์

- บริเวณที่พักม
ถนน
- ทหารรถไฟ
- แม่น้ำ แหล่งน้ำ
- เขตเทศบาล
- ที่ล. ๖๑ ๑.๐๐

แสดง :	ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ	ที่ระบายน้ำ และ บริเวณน้ำท่วม
๑) ถนนเทศบาล	๔) วัดพระศรีรัตนเพชญ์	๑) วัดไชยวัฒนาราม
๒) วัดกุฎีทอง	๕) วัดมหาธาตุ	๒) วัดสนามไชย
๓) วัดมหาพระเมรุ	๖) วัดพระราม	๓) วัดเซนโศกเชตุ
๔) วัดจีนทรายน	๗) วัดราชบูรณะ	๔) วัดพุทธโฆสวราราม
๕) พระราชวังโบราณ	๘) วัดพระเชตุ	๕) ป้อมเพชร
๖) วัดราชบูรณะ	๙) วัดราชโอรสาราม	๖) วัดพนัญเชิง
๗) วัดโลกยสุวาราม	๑๐) วัดจักรวรรดิ	๗) วัดใหญ่ชัยมงคล
		๘) วัดมหาธาตุ

7.2.6 ระบบไฟฟ้า

7.2.6.1 การบริการในปัจจุบัน หน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ส่วนใหญ่ในการให้บริการไฟฟ้าแก่ชุมชนในเขตพื้นที่โครงการ ได้แก่

- การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ) มีหน้าที่ผลิตพลังงานไฟฟ้า และส่งไปตามสายส่งแรงสูงขนาด 230 ผ่านสถานีลดแรงดัน ลงเหลือ 115 หรือ 69 และผ่านสถานีลดแรงดันอีกครั้งหนึ่งให้เหลือ 11, 12 หรือ 33 แล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่ จากนั้นก็จะถูกส่งไปตามระบบจำหน่ายไฟฟ้าของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

- การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค (กฟภ) มีหน้าที่จำหน่ายพลังงานไฟฟ้าแก่ผู้ใช้ไฟฟ้า การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจะผลิตพลังงานเฉพาะพื้นที่ที่อยู่ห่างไกลจากสถานีลดแรงดัน โดยใช้เครื่องกำเนิดไฟฟ้าดีเซลขนาดเล็ก

7.2.6.2 การใช้ไฟฟ้า (ดูตารางที่ 7.11) จากตารางนี้เป็นอัตราการใช้พลังงานไฟฟ้าที่อำเภอเมือง จังหวัดต่าง ๆ ในเขตพื้นที่โครงการ อำเภอเมืองจังหวัดนครปฐม มีปริมาณการใช้พลังงานไฟฟ้ามากที่สุด คิดเป็น 58.97 % ของพลังงานไฟฟ้าที่ใช้ในอำเภอเมือง ทั้ง 3 จังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากนครปฐมเป็นเมืองธุรกิจการค้าที่มีความคึกคัก โดยเฉพาะตอนกลางคืนมีความต้องการพลังงานแสงสว่างมาก

ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีการใช้พลังงานไฟฟ้าเพียงครึ่งหนึ่งของจังหวัดนครปฐม ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไม่ค่อยมีกิจกรรมในตอนกลางคืน ดังนั้นความต้องการใช้พลังงานไฟฟ้าในตอนกลางคืนจึงไม่มี

ปริมาณการใช้ไฟฟ้าในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2520 - 2522 จังหวัดสุพรรณบุรี และพระนครศรีอยุธยามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ในขณะที่จังหวัดนครปฐมมีแนวโน้มในการใช้พลังงานไฟฟ้าเพิ่มขึ้นมาก ในช่วงระยะเวลาเพียง 3 ปี ความต้องการในการใช้พลังงานไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นมากในจังหวัดนครปฐม อาจจะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความเจริญเติบโตของเมืองอย่างรวดเร็ว ในขณะที่เมืองสุพรรณบุรี และนครปฐม เติบโตไปอย่างช้า ๆ

ตารางที่ 7.11 การกระจายของปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในอำเภอเมือง ในพื้นที่โครงการ ปี 2521

อำเภอเมือง	ปริมาณไฟฟ้า ที่ใช้ในอำเภอเมือง	
	ล้านกิโลวัตต์ - ชม.	สัดส่วน %
พระนครศรีอยุธยา	24.76	26.32
สุพรรณบุรี	13.84	14.71
นครปฐม	55.48	58.97
รวม	94.08	100

ที่มา : กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 7.12 ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ในเขตอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ปี 2521

อำเภอ	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ ล้านกิโลวัตต์ - ชม.	สัดส่วน %
พระนครศรีอยุธยา	24.76	23.9
เสนา	5.83	5.63
ผักไห่	2.6	2.51
บางปะอิน	56.97	55.0
มหาราช	0.24	0.23
วังน้อย	1.41	1.36
นครหลวง	1.67	1.6
บางปะหัน	0.98	0.95
บางไทร	0.34	0.33
อุทัย	0.61	0.59
ลาดบัวหลวง	0.07	0.07
บ้านแพรก	0.12	0.12
บางบาล	ไฟฟ้าเอกชน ไม่มีข้อมูล	
ภาชี	0.75	0.72
บางซ้าย	0.17	0.16
ท่าเรือ	7.08	6.83
รวมทั้งจังหวัด	103.6	100 %

ที่มา : กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 7.13 การใช้ไฟฟ้าในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา แยกตามประเภท ปี 2521

ประเภท	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ กิโลวัตต์ - ชม.	สัดส่วน %
ที่พัก	9,677,265	39.09
ธุรกิจรายย่อย	4,839,022	19.55
ธุรกิจทั่วไป	9,432,118	38.1
ธุรกิจขนาดกลาง	593,120	2.36
ธุรกิจขนาดใหญ่	-	-
ประปา	-	-
เหมืองแร่	-	-
การเกษตร	42,007	0.17
สาธารณะ	76,968	0.32
ชั่วคราว	98,289	0.41
รวม	24,758,789	100 %

ที่มา : กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

ตารางที่ 7.14 สถิติและการคาดคะเนความต้องการปริมาณการใช้ไฟฟ้าในอำเภอเมือง ในพื้นที่
โครงการ

อำเภอเมือง	ปริมาณไฟฟ้าที่ใช้ ล้านกิโลวัตต์ - ชม.				
	2520	2521	2522	2526	2531
พระนครศรีอยุธยา	21.20	24.76	26.97	37.97	58.23
สุพรรณบุรี	9.12	11.15	13.84	31.88	90.5
นครปฐม	38.89	45.26	55.48	113.06	275.3

ที่มา : กองเศรษฐกิจ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเมื่อพิจารณาเป็นรายอำเภอ แล้วอำเภอบางปะอินมีความต้องการใช้ไฟฟ้ามากที่สุด คือเป็น 55 % ของปริมาณไฟฟ้าทั้งจังหวัด ทั้งนี้เนื่องจากอำเภอบางปะอิน มีโรงงานอุตสาหกรรมหลายแห่ง

และเพื่อพิจารณาผู้ใช้ไฟฟ้าแยกตามประเภทในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา ปี พ.ศ. 2521 ปรากฏว่าที่พักอาศัยใช้ไฟฟ้ามากที่สุดคือ คิดเป็น 39.09 % ของทั้งจังหวัด รองลงมาคือประเภทธุรกิจรายย่อยใช้ไฟฟ้าคิดเป็น 38.1 %

7.2.6.3 ความต้องการในอนาคต (คูตารางที่ 7.14)

จังหวัดนครปฐมมีความต้องการพลังงานไฟฟ้าสูงที่สุดคือ 113 ล้านกิโลวัตต์ - ชั่วโมง ในปี 2526 และ 275.3 ล้านกิโลวัตต์ - ชั่วโมง ในปี พ.ศ. 2531 ทั้งนี้เนื่องจากไคกล่าวมาแล้วตั้งแต่ตอนต้นว่าจังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีกิจกรรมที่ต้องการพลังงานไฟฟ้ามากกว่าจังหวัดอื่น ๆ ในเขตพื้นที่โครงการ

7.2.7 ระบบการกำจัดขยะ (คูตารางที่ 7.15)

7.2.7.1 ปริมาณขยะ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในเขตเทศบาลเมืองนั้น คำนวณได้จากจำนวนประชากรทั้งหมด และการผลิตขยะโดยเฉลี่ยของคน : วัน ซึ่งให้ค่าเฉลี่ยเป็น 0.0025 ม.³ ต่อวันต่อคน

ในเขตเทศบาลเมืองทั้ง 3 จังหวัด จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีการผลิตขยะมากที่สุดคือ 127 ม.³ : วัน และจังหวัดสุพรรณบุรี ผลิตขยะน้อยที่สุดคือ 55 ม.³ : วัน ปริมาณขยะจำนวนนี้ไม่ได้รวมน้ำท่อกี่เหยว ซึ่งคาดว่าจะเป็ปริมาณที่น้อยมาก

การคิดคำนวณปริมาณขยะนี้ เป็นการคำนวณค่าเฉลี่ย ซึ่งปริมาณจริงอาจจะมากหรือน้อยกว่านี้ และการที่เขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยามีปริมาณขยะมาก เพราะมีจำนวนประชากรมาก

ตารางที่ 7.15 ปริมาณขยะในปัจจุบันของเทศบาลเมือง ในพื้นที่โครงการ ปี 2521

รายละเอียด	เทศบาลเมือง		
	พระนครศรีอยุธยา	สุพรรณบุรี	นครปฐม
ประชากร, คน	50,592	22,024	41,731
ปริมาณขยะเฉลี่ย ม. ³ /คน/วัน	0.0025	0.0025	0.0025
ปริมาณขยะ, ม. ³ /วัน	127	55	104
จำนวนรถขยะที่ใช้งาน, คัน	2	4	11
จำนวนเที่ยวที่เก็บขยะ, เที่ยว/วัน	28	14	22
ปริมาณขยะที่เก็บได้, ม. ³ /วัน	112	56	88
เปอร์เซ็นต์ขยะที่เก็บได้ต่อวัน, %	88 %	100 %	84 %
พนักงานประจำรถขยะ, คน/คัน	8	5	5
เวลาปฏิบัติงาน, ชม.	8	8	8

ที่มา : เทศบาลเมือง ในพื้นที่โครงการ

ตารางที่ 7.16 ปริมาณขยะและความต้องการรถขนขยะในอนาคคของเทศบาลเมือง

เทศบาลเมือง	ปี 2526			ปี 2531		
	ประชากรใน เขตเทศบาล, คน	ปริมาณขยะ, กััน	ใช้รถขนขยะ, คัน	ประชากรใน เขตเทศบาล, คน	ปริมาณขยะ, กััน	ใช้รถขนขยะ, คัน
พระนครศรีอยุธยา	57,409	144	9	65,143	163	10
สุพรรณบุรี	23,880	60	4	25,892	65	5
นครปฐม	45,252	113	7	49,069	123	8

หมายเหตุ : รถขนขยะชนิด 4 ม.³/คัน/เที่ยว
และขนวันละ 4 เที่ยว/คัน

ตารางที่ 7.17 สถานที่ทำลายขยะ

เทศบาลเมือง	พื้นที่ (ไร่)	ระยะทางจาก เขตเทศบาล (กม.)	วิธีการ ทำลายขยะ
พระนครศรีอยุธยา	3	0.5	เผา, ถมที่เอกชน ที่รองรับการถมที่แล้ว กลับ
สุพรรณบุรี	1	0.5	ถมที่
นครปฐม	20	6	ถมที่เอกชน

7.2.7.2 ขีดความสามารถในการเก็บขยะ (คูตารางที่ 7.15)

การเก็บและทำลายขยะอยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาลเมืองทั้ง 3 จังหวัดในเขตพื้นที่โครงการ ลักษณะการกำจัดขยะทำเหมือนกัน คือใช้รถขยะวิ่งไปตามเส้นทางต่าง ๆ แล้วเก็บใส่รถไปทำลายโดยการเผา หรือฝัง รถขยะมีปริมาตรความจุ 4 ม.³ : คัน โดยปกติจะมีพนักงานประจำรถ 4 คน จำนวนเที่ยวในการเก็บขยะไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับปริมาณขยะ

ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ปริมาณเที่ยวในการเก็บขยะมากที่สุดประมาณ 28 เที่ยว/วัน ทั้งนี้เนื่องจากรถขยะที่วิ่งอยู่มีเพียง 2 คัน ส่วนในจังหวัดนครปฐมมีจำนวนรถขยะที่วิ่ง 22 เที่ยว/วัน และจำนวนรถขยะที่มีวิ่งบริการอยู่มี 11 คัน และเขตเทศบาลเมืองสุพรรณบุรี นับว่ามีอัตราส่วนระหว่างรถเก็บขยะกับปริมาณขยะเหมาะสมกว่าเขตเทศบาลอื่น (1 คัน : ขยะ 14 ม.³)

ขีดความสามารถในการเก็บขยะนั้น เทศบาลเมืองสุพรรณบุรีนับว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด คือสามารถเก็บคด 100 % เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาเก็บขยะได้ 88 % และจังหวัดนครปฐมเก็บขยะได้ 84 % ขีดความสามารถในการเก็บขยะนี้ขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ความร่วมมือของประชาชน ลักษณะของการทิ้งขยะ หรือการที่รถเข้าถึงแหล่งขยะ เป็นต้น

7.2.7.3 การกำจัดขยะ (คูตารางที่ 7.17) การกำจัดขยะในเขตเทศบาลทั้ง 3 จังหวัด ใช้วิธีเผา แล้วนำไปฝังในที่ที่เอกชนต้องการ นอกเหนือจากที่ดินที่มีอยู่แล้วสำหรับทิ้งขยะ สำหรับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสุพรรณบุรี ระยะทางจากพื้นที่ทิ้งขยะห่างจากเขตเทศบาลเมืองเพียง 0.5 กม. ซึ่งนับว่าไกลเมืองมาก อาจจะทำให้เกิดปัญหามลภาวะได้ในภายหลัง ถ้าระบบการกำจัดขยะทำได้ไม่ดี ส่วนจังหวัดนครปฐม พื้นที่ทิ้งขยะอยู่ห่างเขตเมืองถึง 6 กม.

7.2.7.4 ความต้องการในอนาคต (คูตารางที่ 7.16) เขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีความต้องการรถขนขยะเพิ่มเป็น 9 คัน ในปี 2526 และ 10 คัน ในปี 2531 ซึ่งนับว่าความต้องการเพิ่มจากเดิมมีมาก เพราะในปัจจุบันมีรถขยะเพียง 2 คัน เทศบาลเมืองนครปฐมไม่ต้องการรถเพิ่ม เพราะปัจจัยมีถึง 11 คัน เทศบาลเมืองสุพรรณบุรีต้องการรถเพิ่ม

เพียงกันเดียว

ในเรื่องของการเก็บและกำจัดขยะ เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีความต้องการทางด้านนี้เพิ่มขึ้นในอนาคต มากกว่าเขตเทศบาลในพื้นที่โครงการ

7.3 ปัญหาสิ่งแวดล้อม

7.3.1 ปัญหามลภาวะของน้ำ เขตเทศบาลเมืองในเขตพื้นที่โครงการทั้ง 3 จังหวัด มีแม่น้ำไหลผ่าน 2 จังหวัด คือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีแม่น้ำไหลผ่านถึง 3 สาย ดังนั้นสภาพแวดล้อมของแม่น้ำจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำคัญต่อการดำรงชีวิตของชาวเมืองอย่างมาก และยังผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในค่านิยมทัศนของธรรมชาติอีกด้วย การศึกษาในครั้งนี้ได้พิจารณาข้อมูลของกรมอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งได้ทำการทดลองคุณภาพน้ำจากแม่น้ำในบริเวณพื้นที่โครงการ (ดูตารางที่ 7.19) บริเวณที่ทำการสำรวจทดลองคุณภาพน้ำมีทั้งหมด 4 บริเวณ และจะนำผลการทดลองมาเปรียบเทียบกับมาตรฐานคุณภาพน้ำ

และมาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

7.3.1.1 แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณที่ทำการเก็บตัวอย่างน้ำ คือหน้าโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และหน้าสถานีตำรวจ อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ค่า ที่วัดได้ (ดูตารางที่ 7.19) ไม่เกินกว่ามาตรฐานของน้ำที่จะนำมาใช้ทำน้ำประปา ระดับที่ 1 และเมื่อพิจารณาคุณภาพทางกายภาพ เปรียบเทียบกับมาตรฐานของกรมอนามัย ปรากฏว่าในบริเวณหน้าโรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา น้ำมีความขุ่นมาก และมีกลิ่นสาบเหล่านี้ เนื่องจากโรงงานสุราพระนครศรีอยุธยาอยู่ต้นน้ำ ปล่อยของเสียและสาบลงในแม่น้ำโดยมิได้มีการกำจัดของเสีย เสียก่อน ดังนั้นเมื่อน้ำไหลลงทางทิศใต้ ของเสียและกลิ่นจึงติดมากับน้ำด้วย ซึ่งโรงกรองน้ำประปาก็อยู่ในบริเวณโรงพยาบาล

ตารางที่ 7.18 แสดงคุณภาพน้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่โครงการ ปี 2522

จุดที่	บริเวณที่เก็บตัวอย่าง	อุณหภูมิ °C		วันเดือนปีที่เก็บตัวอย่าง
1	<u>แม่น้ำเจ้าพระยา</u> หน้าโรงพยาบาลอยุธยา	31.5	6.9	20 มิย. 2522
2	<u>แม่น้ำเจ้าพระยา</u> หน้าสถานีตำรวจบางปะอิน	29.5	7.4	20 มิย. 2522
3	<u>แม่น้ำป่าสัก</u> สะพานปรีดีธำรงค เทศบาลเมืองอยุธยา	29.0	7.1	5 พย. 2522
4	<u>แม่น้ำสุพรรณบุรี</u> หน้าประปาเมืองสุพรรณบุรี	26.5	7	พย. 2522

ที่มา : กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ตารางที่ 7.19 แสดงคุณภาพน้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่โครงการ ปี 2522
เปรียบเทียบกับคุณภาพน้ำดิบเพื่อการประปา

		จุดเก็บน้ำตัวอย่าง				
		1 โรงพยาบาล บาลอยุธยา	2 บาง ปะอิน	3 สะพาน ปรีดี ธำรงค สุพรรณ บุรี	4 ประปา เมือง	
1. คุณภาพทางกายภาพ						
1. สี,	300	30	25	20	-	
3. ความขุ่น	-	ขุ่นมาก	-	-	-	ยังไม่ควรกำ หนดเนื่องจาก วิธีการกำจัด ความขุ่นขึ้นกับ ขบวนการ หลายอย่าง เช่นระบบตก ตะกอน การ กรอง
4. กลิ่น และรส	ไม่ควรมีสิ่ง แปลกปลอมอัน เป็นเหตุให้ เกิดกลิ่นและ รส(ยกเว้น เกิดตามธรรมชาติ)	กลิ่น เนื่องจาก จากสา เหลา	-	-	-	

ที่มา : กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ : ไม่อยู่ในเกณฑ์กำหนด

ตารางที่ 7.20 แสดงคุณภาพทางเคมีของน้ำในแม่น้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่โครงการ
เปรียบเทียบกับมาตรฐาน

คุณสมบัติทางเคมี		จุดเก็บน้ำตัวอย่าง				หมายเหตุ
		1 โรงพยาบาล อยุธยา	2 บางปะอิน	3 สะพานปรีดี ธำรง	4 ประปา สุพรรณบุรี	
<u>สารที่มีผลต่อคุณสมบัติของน้ำดื่ม</u>						
เหล็ก	1,500	214	201	132		
แมงกานีส	50	-	-	-	-	
ทองแดง	5	-	-	-	-	
สังกะสี	1.5	-	-	-	-	
แมกนีเซียม	5	-	-	-	-	
	150	-	-	-	-	
	0.5					
<u>สารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ</u>						
ไนเตรท	45	1.6	1.26		0.1	
ฟลูออไรด์	1.5	-	-	-		
<u>สารเป็นพิษ</u>						
สารหนู	0.002	-	-	-		
แคดเมียม	0.05	-	-	-	-	
โครเมียม	0.01	-	-	-	-	
โคโรเนียม	0.05	-	-	-	-	
ไซยาไนด์	0.02	-	-	-	-	
ตะกั่ว	0.05	-	-	-	-	
ซีลีเนียม	0.05	-	-	-	-	
	0.01	-	-	-	-	

ที่มา : กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
= ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 7.20 (ต่อ) แสดงคุณภาพทางเคมีของน้ำในแม่น้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาลเมืองในพื้นที่โครงการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน

คุณภาพทางเคมี	จุดเก็บน้ำตัวอย่าง				หมายเหตุ
	1 โรงพยาบาล อยุธยา	2 บางปะอิน	3 สะพานปรีดี ธำรง	4 ประปา สุพรรณบุรี	
<u>คุณภาพทางเคมีซึ่งแสดงความ สกปรก</u>					
	4	5.4	2.4	10.7	5.9
ไนโตรเจน(ยกเว้น	2	1.2	1.5	1.4	1
แอมโมเนีย	3	1.01	0.84	0.78	—
ไฮและน้ำมัน	0.5	—	—	—	—
	ไม่ควรมีอยู่	—	—	—	—

ที่มา : กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

หมายเหตุ : ไม่อยู่ในเกณฑ์กำหนด

ตารางที่ 7.21 แสดงคุณภาพของแบคทีเรียของน้ำในแม่น้ำที่ไหลผ่านเขตเทศบาล เมืองในพื้นที่
โครงการ เปรียบเทียบกับมาตรฐาน

คุณภาพของแบคทีเรีย		จุดเก็บตัวอย่างน้ำ				หมายเหตุ
		1 โรงพยาบาล อยุธยา	2 บางปะอิน	3 สะพานปรีดี ธำรง	4 ประปา สุพรรณบุรี	
<u>คุณภาพทางแบคทีเรียของน้ำดิบ แบ่งตามลักษณะของขบวนการ และกรรมวิธีทำน้ำสะอาด</u>						
1. การทำน้ำสะอาดโดยการฆ่าเชื้อโรคเท่านั้น	0 - 50	-	-	-	-	
2. การทำน้ำสะอาด โดยการตกตะกอน การกรอง และการฆ่าเชื้อโรคเท่านั้น	50-5,000	-	-	-	-	
3. การทำน้ำสะอาด โดยกระทำตามข้อ 2. ก็ยังไม่เป็นการเพียงพอ ต้องมีกรรมวิธีพิเศษเพิ่มขึ้นอีก	5000-50000	11000	5400	16000	5400	
4. น้ำดิบมีความสกปรกอยู่มาก แต่มีความจำเป็นต้องใช้เพราะไม่สามารถหาแหล่งน้ำอื่น ๆ ได้ ต้องมีกรรมวิธีทำน้ำสะอาด โดยเฉพาะและปลอดภัยพอ	50000	-	-	-	-	

ที่มา . กองอนามัยสิ่งแวดล้อม กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข

ในด้านคุณภาพทางเคมี (ดูตารางที่ 7.20) ปรากฏว่าบริเวณจุดสำรวจที่บางปะอิน มีค่า Disolved Oxygen ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน (เกณฑ์มาตรฐาน 4 มก./ลิตร) คือมี D.O 2.4 มก./ลิตร แสดงว่าน้ำในบริเวณนี้สกปรกมาก ทั้งนี้เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีโรงงานอุตสาหกรรมที่ระบายของเสียลงแม่น้ำ โดยไม่ผ่านกรรมวิธีที่ถูกต้อง

เมื่อพิจารณาคุณภาพทางแบคทีเรียทั้งสองบริเวณมีแบคทีเรียอยู่ในเกณฑ์สูง คือที่โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา มีแบคทีเรีย 11,000 MPN/100 ML และที่บางปะอินมีปริมาณแบคทีเรีย 5,400 MPN/100 ML อันจะเป็นผลให้การนำน้ำดิบในบริเวณนี้ไปทำน้ำประปาเพื่อการบริโภคต้องมีกรรมวิธีพิเศษนอกเหนือจากการตกตะกอน และการกรอง แต่กรรมวิธีทำน้ำประปาของเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาทำโดยการกรอง ตกตะกอน และใส่ ฆ่าเชื้อโรค โดยไม่มีกรรมวิธีพิเศษอื่น ๆ ดังนั้นน้ำประปาในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา จึงอาจจะไม่ปลอดภัยจากแบคทีเรีย

7.3.1.2 แม่น้ำป่าสัก บริเวณที่เก็บตัวอย่างน้ำคือ สะพานปรีดีธำรง เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ปรากฏว่ามีค่า pH = 7.1 แสดงว่าน้ำในบริเวณนั้นมีความเป็นด่าง ปัญหาที่เกิดขึ้นคือทางด้านคุณภาพของแบคทีเรีย คือมีปริมาณแบคทีเรียสูงถึง 16,000 MPN/100 ML ซึ่งเวลาที่เก็บตัวอย่างก็อยู่ในช่วงฤดูฝน แต่ปริมาณแบคทีเรียก็ยังสูงมาก

7.3.1.3 แม่น้ำสุพรรณบุรี บริเวณที่เก็บตัวอย่าง คือบริเวณการประปาเมืองสุพรรณบุรี ค่า pH ที่วัดได้มีค่าเท่ากับ 7 (ดูตารางที่ 7.18) ซึ่งมีค่ากลาง ๆ ส่วนในด้านคุณภาพทางแบคทีเรียมีปริมาณแบคทีเรีย 5,400 MPN/100 ML (ดูตารางที่ 7.21) ซึ่งการทำน้ำประปาก็ต้องมีกรรมวิธีพิเศษเช่นเดียวกัน นอกเหนือจากการกรองการตกตะกอน และการฆ่าเชื้อโรค

7.3.1.4 ความจำเป็นในการแก้ปัญหา ปัญหามลภาวะของน้ำที่ผ่านเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี จำเป็นจะต้องวางแผนเพื่อหาทางแก้ไข เพราะถ้าปล่อยไว้มลภาวะก็จะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปล่อยของเสียลงแม่น้ำของโรงงานพระนครศรีอยุธยา อันเป็นผลเสียต่อการผลิตน้ำประปาของเมือง นอกจากนั้นผลกระทบต่อ

การท่องเที่ยวก็คือ คุณภาพน้ำไม่ดี ไม่เหมาะกับการเล่นน้ำ ซึ่งที่อื่นอาจจะเล่นได้ เช่นในแม่น้ำแคว เป็นต้น

7.3.2 ปัญหาภูมิทัศน์

ในบทที่ 5 ที่กล่าวถึงทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้กล่าวไว้ว่าแหล่งทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งส่วนใหญ่เป็น โบราณสถาน และศาสนสถาน จะอยู่ในเขตเมือง โดยเฉพาะในเขตเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี มีโบราณสถานส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง

สภาพการเช่นนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็นลักษณะของเมืองใหม่ ซ้อนอยู่ในเมืองเก่าซึ่งเมืองเก่าก็ในวันจะถูกทำลายและกลืนหายไปกับอารยธรรมใหม่ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิทัศน์เกี่ยวกับ โบราณสถานอันได้แก่มุมมอง โบราณสถาน ปัญหาการสร้างอาคารสมัยใหม่ประชิดโบราณสถาน หรือ การจัด โบราณสถาน เป็นต้น

จุดประสงค์ในการศึกษาปัญหาภูมิทัศน์ในครั้งนี้ เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นอยู่จริงในเขตเทศบาลเมืองของจังหวัดในพื้นที่โครงการ จังหวัดที่มีปัญหามากที่สุดคือ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดนครปฐม ไม่มีปัญหาทางด้านนี้ ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีมิได้มีการสำรวจ

7.3.2.1 สภาพภูมิทัศน์ในปัจจุบัน

เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา ในบริเวณเกาะเมืองมีโบราณสถานอยู่มากมายหลายแห่ง สภาพทั่ว ๆ ไป มีคลองรอบเกาะเมือง สระน้ำ ถนนอิฐ โบราณสถาน จะเกาะกลุ่มกัน และกระจายอยู่โดยทั่วไป โบราณสถานที่ได้รับการบูรณะแล้วจะดูโล่งเตียน เพราะได้รับการบูรณะ ส่วนโบราณสถานที่ไม่ได้รับการบูรณะมักจะดูรกรก้วยไม้เลื้อยและวัชพืชต่าง ๆ

7.3.2.2 ทัศนียภาพบริเวณ โบราณสถาน

7.3.2.2.1 ปัญหาในปัจจุบัน

ภูมิทัศน์ทั่วไป

— สิ่งรกรกตาและอาคารชิงเค้น สิ่งรกรกตาได้แก่ หอสู่ง ถังน้ำประปา สายเคเบิล โทรศัพท์ สายไฟฟ้า ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะทำให้การมอง โบราณสถานทำได้ไม่สะดวก อาคารชิงเค้นก็ได้แก่

อาคารหลาย ๆ ชั้น หรืออาคารสมัยใหม่ที่สร้างประชิดโบราณสถานทำให้ทัศนียภาพ และบรรยากาศไม่เข้ากัน อาคารเหล่านี้มีทั้งของรัฐบาล และเอกชน เช่นอาคารสมาคมนักเรียนเก่าอยุธยา วิทยาลัยที่สร้างอิงเจดีย์ หรือบ้านพักอาศัยของประชาชนที่สร้างอยู่ชิดเจดีย์มากเกินไป

- แม่น้ำ ลำคลอง สระน้ำ บึง ในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา มีสระน้ำคลองขังมากมาย ที่มีมาตั้งแต่โบราณ ปัจจุบันต้นเขิน และถูกปล่อยปลະละเลย บางคลองก็รก บางคลองมีบ้านเรือนราษฎรตั้งคร่อมคลอง ซึ่งคูคลองเหล่านี้ควรจะได้รับการปรับปรุงให้เป็นเส้นทางคมนาคม และเป็นที่ระบายน้ำฝนของเมือง (ดังได้กล่าวไว้ในเรื่องปัญหาน้ำท่วม)

- ป้อมปราการ กำแพงเมือง และคูเมือง ป้อมปราการและกำแพงเมืองที่หลงเหลืออยู่ส่วนมากจะทรุดโทรมและมีวัชพืชปกคลุม คันดินที่เคยเป็นกำแพงเมืองก็ถูกราษฎรบุกกรุกสร้างเป็นที่พักอาศัย เป็นต้น อันที่จริงแล้วป้อมปราการมักจะตั้งอยู่ริมแม่น้ำ ซึ่งสามารถมองเห็นได้ในระยะไกลจากแม่น้ำ การบูรณะหรือจัดภูมิทัศน์ให้สวยงามจะช่วยให้สถานที่นั้นน่าชมขึ้นอีก

สิ่งประกอบภูมิทัศน์ทั่วไป

- ป้าย ป้ายบอกข้อความ ป้ายชื่อ และป้ายอื่น ๆ เช่นป้ายบอกทิศทาง หรือป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ยังอยู่ในมาตรฐานที่ไม่ดี ตัวอักษร วัสดุ และสีที่ใช้เขียน ยังขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

- มานั่ง จำเป็นสำหรับอุทยานประวัติศาสตร์อยุธยา แต่ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ

ปัญหาเรื่องการบริหารรักษาบริเวณ ปัญหาที่เกิดขึ้นคือ

- มีพื้นที่ที่ต้องดูแลรักษาเป็นจำนวนมาก และกระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง
- รัตคัทพญามีจำนวนน้อย และมีปัญหาเรื่องการซ่อมแซม
- ปัญหาเรื่องกำลังคน
- ปัญหาเรื่องน้ำ

สรุปประเด็นปัญหาในคานาภูมิทัศน์

- สถานที่ที่เป็นปัญหา เนื่องจากสาเหตุหลายประการ ซึ่งจะต้องทำผังแม่บทแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดเขตโบราณสถานให้แน่นอน
- อาคารพักอาศัย ที่สร้างประชิดหรือบังโบราณสถาน วัสดุไม่เหมาะสม ถ้าประกอบอาชีพการเลี้ยงสัตว์ ควรจะย้ายออกไป
- ในเขตโบราณสถาน ควรควบคุมเรื่องร้านขายของที่ระลึกหรือร้านอาหารให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น หน้าวัดพระมงคลบพิตร เป็นต้น
- ปัญหาเรื่องการจราจร ควรจะจัดการจราจรสำหรับยานที่วิ่งผ่านโบราณสถานที่สำคัญ เช่น วัดมหาธาตุ วัดราชบูรณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถบรรทุก หรือรถที่มีขนาดใหญ่ไม่ควรวิ่งผ่านบริเวณนี้
- สิ่งก่อสร้างที่ควรจะย้ายออกไปจากเขตโบราณสถาน ได้แก่
 - โรงเลื่อย ตลาด โรงแรม บ้านพักอาศัยที่ประชิดโบราณสถาน
 - ร้านขายของที่ระลึก ร้านอาหาร
 - ส้วมสาธารณะ
 - วัดสร้างใหม่ ฉาปนสถาน
 - สาธารณูปโภค เช่น สายไฟฟ้า เสาไฟฟ้า

7.3.2.2.2 แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์

แนวทางในการปรับปรุงภูมิทัศน์ ควรจะสร้างทัศนียภาพ และบรรยากาศให้คล้ายหรือใกล้เคียงกับของเก่า และนอกจากนั้นยังเพื่อการปรับปรุงคุณภาพคานาภูมิทัศน์ของสิ่งแวดล้อม โดยทั่วไป และตามจุดสำคัญต่าง ๆ

ในการปรับปรุงภูมิทัศน์นั้น ควรจะให้ตัวโบราณสถานมีความเด่น โดยให้ตัวทัศน ป่า และต้นไม้ เป็นเครื่องประกอบหรือฉากหลัง หรือฉากหน้า เช่น สนามหญ้า เป็นต้น นอกจากนั้นควรเป็นมุมมองเพื่อให้เชื่อมโยงโบราณสถานที่จะจัดกระจาย และเพื่อให้เห็นโบราณสถานเด่นชัดขึ้น

เกณฑ์ในการวางแผนและออกแบบ

ไม้ยืนต้น

- ในบริเวณที่มีหลักฐานตามพงศาวดาร หรือประวัติศาสตร์ ถ้าเป็นไปได้ควรจะปลูกพันธุ์ไม้ตามหลักฐาน

- ต้นไม้ที่ปลูกควรจะให้ประโยชน์นอกจากความงาม เช่นการให้ร่มเงา หรือป้องกันสิ่งที่ไม่น่าดู ต้นไม้ควรจะเป็นต้นไม้ในท้องถิ่น

ไม้ประดับ

- ไม้ยืนต้นควรปลูกในบางจุดเพื่อดึงดูดความสนใจ
- ควรเป็นไม้ที่ทนทาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ไม้ล้มลุก
- ควรปลูกเป็นกลุ่มไม้ควรกระจัดกระจาย และไม่ควรปลูกชิดขอบหรือริมโบราณสถาน
- ควรปลูกให้ไกลผู้มอง เช่นไกลทางเดินหรือที่นั่งพัก

เกณฑ์ในการสร้างสวนป่า และอุทยานตามพงศาวดาร จดหมายเหตุ และแผนที่โบราณ

- ปลูกเป็นกลุ่มพอให้เกิดความรู้สึกเป็นป่า หรืออุทยาน แต่ไม่ควรให้ดูเปลี่ยวมากแล้วอันตราย ลักษณะควรจะเป็นคล้ายสวนผลไม้ และพยายามจัดกลุ่มต้นไม้เข้าช่วยบริเวณที่ว่าง

เกณฑ์ในการปรุงแต่งภูมิทัศน์บริเวณโบราณสถาน

- พยายามกำจัดไม้ที่รกตา เช่นไม้เลื้อย หรือวัชพืชที่จะบดบังมุมมองโบราณสถาน ต้นไม้ใหญ่ควรจะรักษาไว้ก่อน

- การออกแบบควรจะทำในลักษณะของความเรียบง่าย และสะอาดตา

เกณฑ์การออกแบบอาคารและสิ่งก่อสร้างใหม่

- ความสูงไม่ควรเกิน 2 ชั้น โดยเฉพาะในเขตโบราณสถาน
- วัสดุควรจะเป็นวัสดุในท้องถิ่น เช่น อิฐ ไม้ หิน หวาย เป็นต้น เพื่อให้เข้ากับวัสดุที่ใช้สร้างโบราณสถาน

- สี ควรเป็นสีธรรมชาติของวัตถุ
- รูปทรงของสิ่งก่อสร้าง ควรจะกลมกลืนกับโบราณสถาน เช่น อาคารพักอาศัยควรจะเป็น "บ้านสวน" แบบไทย ๆ
- สิ่งรบกวนและอาคารซึ่งเด่น ควรจะมีการควบคุมมิให้เกิดขึ้นมาอีก

เกณฑ์ในการออกแบบสิ่งประกอบทางภูมิทัศน์

- ทางเดินควรมีความกว้างพอที่จะรับปริมาณคนที่สัญจรไปมา วัสดุที่ใช้ควรเป็นวัสดุที่พื้นผิวไม่ลื่น เช่น อิฐ หรือหินทราย
- เนื่องจากระบบถนน และคลองของเมืองเก่าพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบตาตาราง ดังนั้นระบบถนนหรือทางเดินควรพิจารณาให้เข้ากับบรรยากาศของเดิมถ้าเป็นไปได้

- บริเวณที่นั่งเล่นควรจะเป็นที่ร่มรื่น เช่น ใต้อาคารไม้ หรือริมน้ำ และควรเป็นจุดที่มองเห็นโบราณสถานได้ชัดเจน
- การออกแบบป้าย ชื่อ หรือเครื่องหมายต่าง ๆ ควรให้เหมาะสม และเข้ากับบรรยากาศของโบราณสถาน
- การให้แสงสว่างควรซ่อนดวงไฟไว้ในไม้พุ่ม แล้วส่องตรงไปยังโบราณสถาน ไฟทางเดินควรต่ำกว่าระดับสายตา สายไฟควรจะเดินใต้ดิน

หลักเกณฑ์ในการวางแผนถนนและทางเดินใหม่

- หลีกเลี่ยงการ "ตัด" ที่จะเกิดรอยแผลฉกขนาดใหญ่
- ถนนและทางเดินควรจะแอบซ่อนไปกับภูมิทัศน์ โดยลดเลี้ยวไปตามภูมิประเทศ และแนวกลุ่มต้นไม้
- วางแนวถนนใหม่ผ่านเข้าไปยังจุดมองโบราณสถาน และจัดทำที่พักรถ เพื่อชมทิวทัศน์
- ถนนควรออกแบบให้ใช้ความเร็วต่ำ

7.3.2.2.3 ตัวอย่างการแก้ปัญหาค่าภูมิทัศน์

ในเรื่องการแก้ปัญหาค่าภูมิทัศน์ ในบริเวณโบราณสถาน โดยจะนำเอาตัวอย่างบาง
แห่งของโบราณสถานที่สำคัญในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และนครปฐม

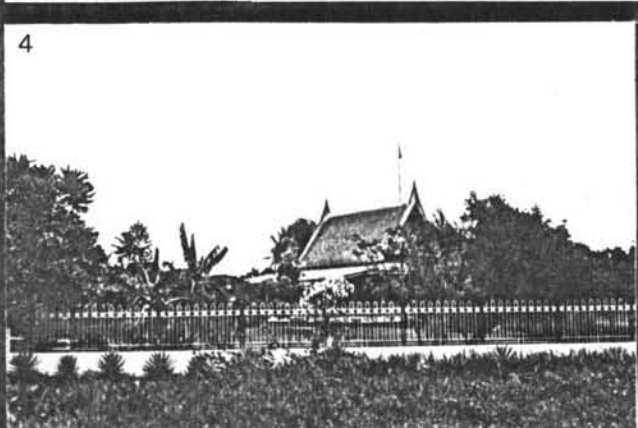
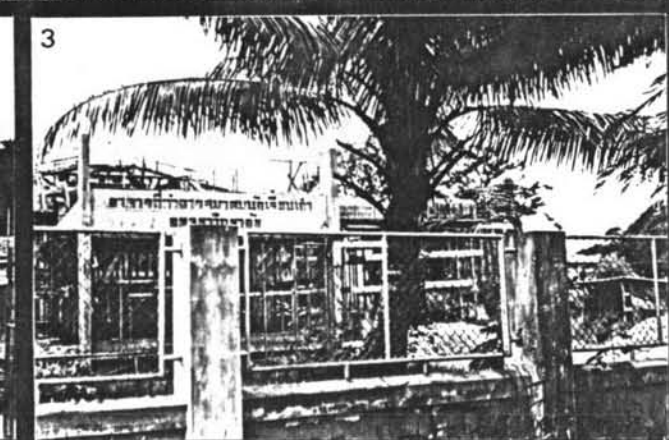
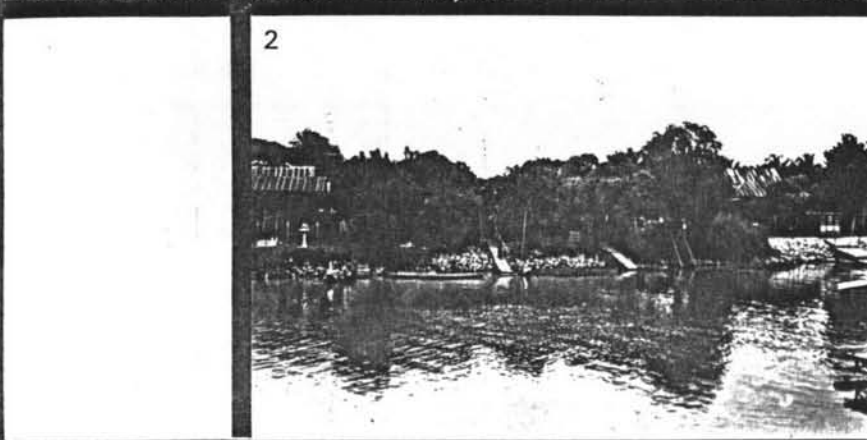
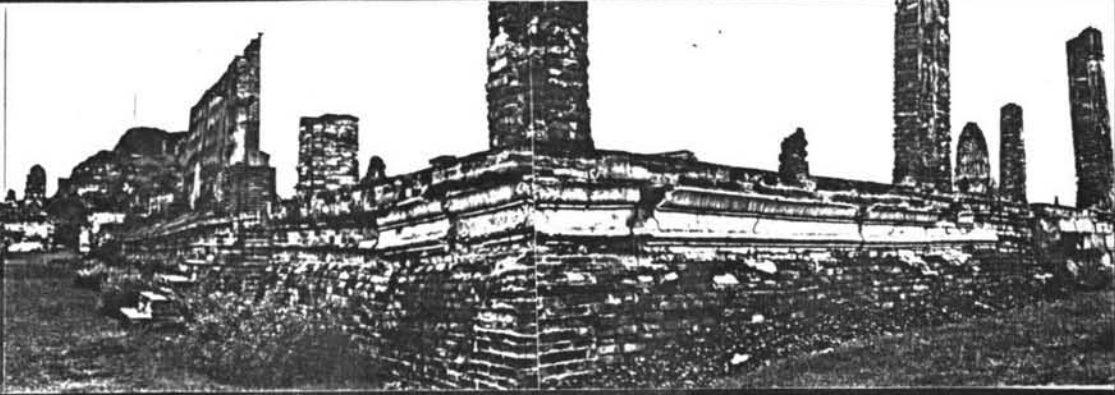
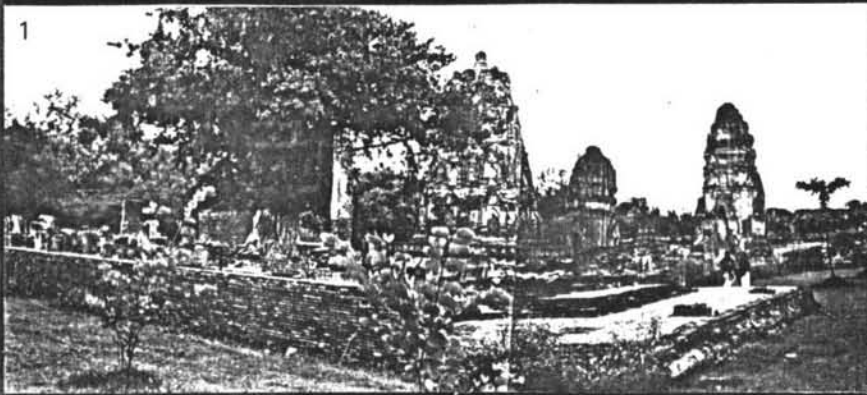
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. วัดพระศรีมหาธาตุ แสดงให้เห็นถึงการปลูกต้นไม้ประชิดขอบของโบราณสถาน ทำให้
ของ โบราณสถานไม่เด่นชัด และเวลารคน้ำต้นไม้จะทำให้โบราณสถานดูพังเร็ว
2. ฝั่งแม่น้ำที่มี Water front ทำให้เกิดความรู้สึกเปิดโล่ง เมื่อมองจากแม่น้ำขึ้นไป
3. อาคารสมาคมนักเรียนเก่าอยุธยาวิทยาลัย ที่สร้างประชิดกับโบราณสถาน
4. ลักษณะหนึ่งของอาคารทรงไทย หรือ "บ้านสวน" ที่ควรจะกำหนดให้สร้างในเขต
อุทยานประวัติศาสตร์และบริเวณรอบ ๆ
5. สิ่งรบกวนบริเวณท่าจอดเรือ
6. การอาศัยผลประโยชน์ในการโฆษณา โดยใช้โบราณสถานเป็นสิ่งดึงดูดใจ
7. ทัศนียภาพมุมกว้างของวัดพระศรีมหาธาตุ และวัดราชบูรณะ ซึ่งมีสายเคเบิลโทรศัพท์
บังสายตา
8. เจดีย์วัดใหญ่ชัยมงคล มองจากระยะไกล ซึ่งควรจะสงวนไว้เป็น Distant Landmark
เพื่อให้ความรู้สึกว่าเขาเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยาแล้ว
9. ภาพถ่ายมุมกว้างวัดพระมงคลบพิตร และวัดพระศรีสรรเพชญ์ ซึ่งการปลูกต้นไม้ทำให้
ขาดความต่อเนื่องระหว่างวัดทั้งสอง
10. สวนสาธารณะบึงพระราม มีกิจกรรมใหญ่มาเข้าพักผ่อน เช่นการพายเรือ
11. ทางเข้าบึงพระรามซึ่งดูแล้วขาดระเบียบ อาคารร้านค้าควรสร้างให้กลมกลืนกับ
บรรยากาศเมืองเก่า และควรจะมีต้นไม้บัง เพื่อไม่ให้แข่งกับโบราณสถาน
12. ถนนอุโมงค์บริเวณตลาดหัวรอ ซึ่งสร้างทับบนแนวกำแพงเมืองเก่า ที่ถูกรื้อไปครั้งสร้าง
กรุงรัตนโกสินทร์
13. ทัศนียภาพมุมกว้างของบึงพระราม ซึ่งการปลูกต้นไม้ใหญ่อยู่ชิดริมน้ำมาก ทำให้มุมมอง
ทัศนียภาพแคบ หึ่งจากแม่น้ำขึ้นมาและจากพื้นดินลงไป
14. บริเวณคูคลองต่าง ๆ ซึ่งต้นเขิน ควรจะขุดลอกให้ใช้การได้ เพื่อความสดชื่นของเมือง
และเพื่อการระบายน้ำฝน
15. เจดีย์วัดสามปลื้ม ซึ่งควมไว้เป็น Local Landmark เพื่อให้ความรู้สึกว่าได้เข้ามา
ถึงเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาแล้ว

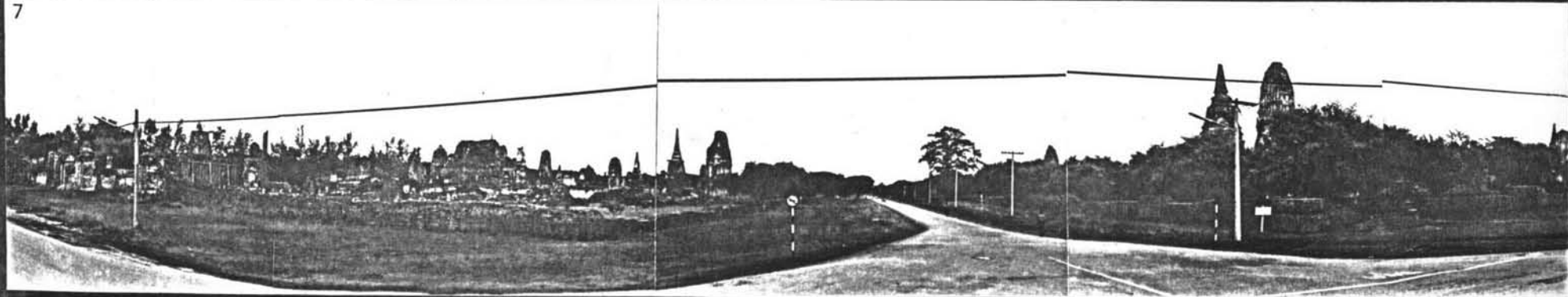
จังหวัดนครปฐม

1. บริเวณพระปฐมเจดีย์ ซึ่งปล่อยปลาสลวย เรื่องของการกำจัดขยะมูลฝอย ทำให้เกิดภาพที่ไม่น่าดู
2. บริเวณพระที่นั่งสนามจันทร์ มีการสร้างอาคารสมัยใหม่ในเขตโบราณสถาน ดังเช่นอาคารชั้นเดียวที่เห็นในภาพ เป็นรายขายอาหาร ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วไม่ควรจะสร้างประชิดมาก ควรจะมีต้นไม้ปิดบัง

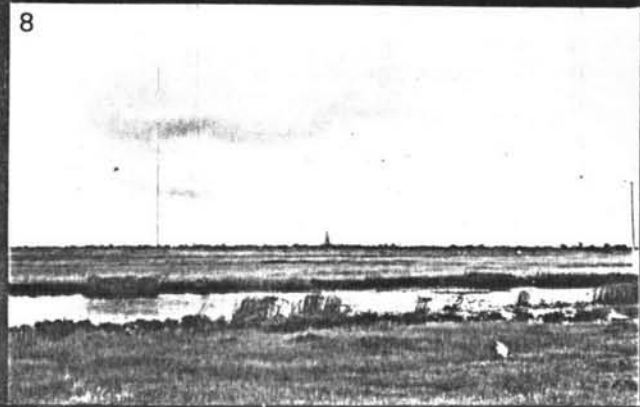
รูป ก. แสดงปัญหาของทัศนียภาพของโบราณสถานในบริเวณเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา

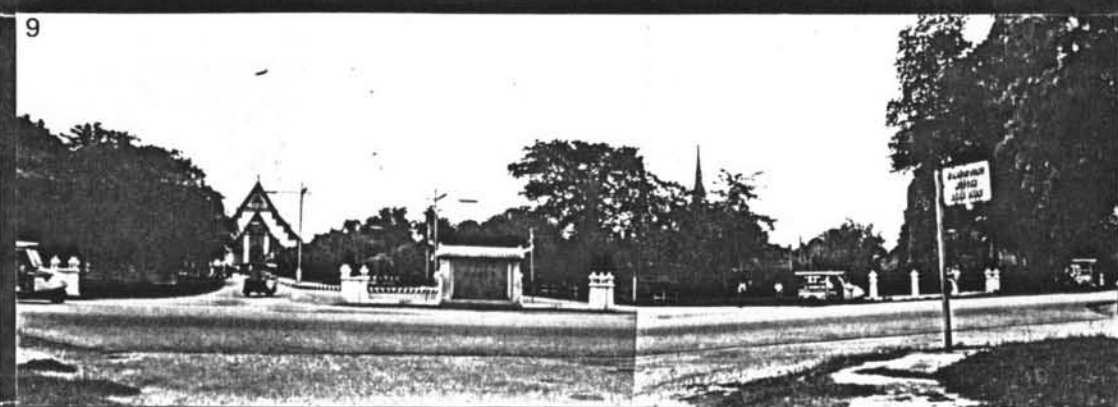
7

8

9

10

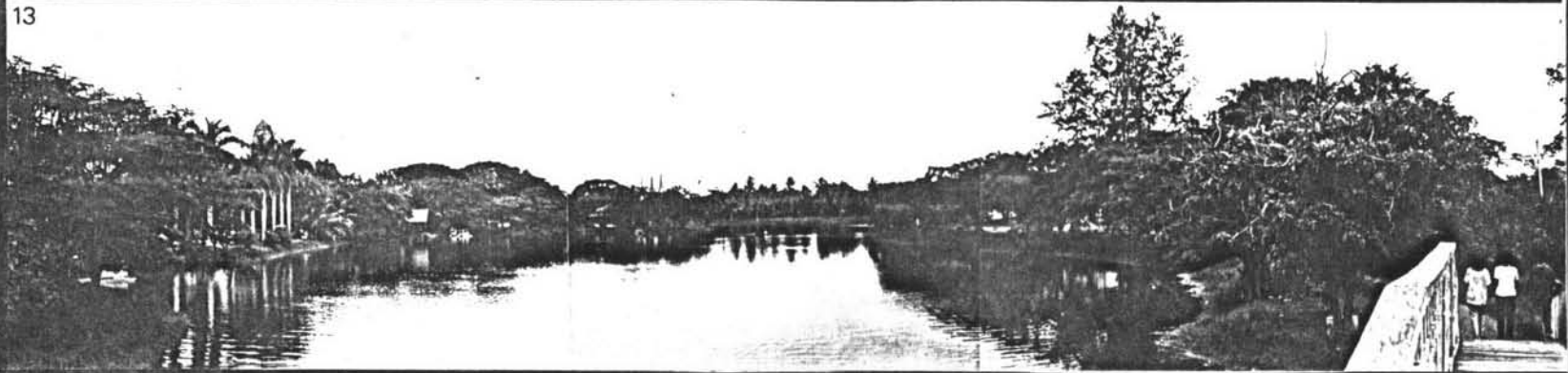
11

12

13

14

15

รูป ข. แสดงปัญหาของทัศนียภาพของโบราณสถานในบริเวณเขตเทศบาล เมืองนครปฐม

7.4 โรงแรม โรงแรมเป็นสิ่งสำคัญมากในการให้บริการของเมือง เพราะจะเป็นสถานที่พักค้างคืนของนักท่องเที่ยว โรงแรมหรือสถานที่พักที่ดีจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวพอใจที่จะพักค้างคืน อันจะทำให้รายได้ที่จะตกแก่ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น

7.4.1 โรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

จากสถิติในปี พ.ศ. 2522 ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา มีโรงแรมสำหรับบริการนักท่องเที่ยว และผู้มาพัก 6 โรงแรม มีจำนวนห้องพักทั้งหมด 174 ห้อง ส่วนใหญ่เป็นโรงแรมชั้น 2 ขนาดเล็ก ไม่มีโรงแรมชั้นหนึ่ง ลักษณะของตึกแถวส่วนใหญ่เป็นแบบตึกแถว หรือบังกาโล ไม่มีประเภทเรือนรับรอง (Guest House)

การศึกษาโรงแรมจะเน้นโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา เพราะถือว่าเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในโครงการนี้

โรงแรม

1. โรงแรมอุทอง มีลักษณะเป็นตึกแถว อยู่เลขที่ 86 ถนนอุทอง ตำบลหอรบตันไชย
2. โรงแรมคาเธีย์ เป็นโรงแรมมีลักษณะเป็นตึกแถว ถนนอุทอง ตำบลหอรบตันไชย
3. บังกาโลไทยไท มีห้องแบบโรงแรมทั่วไป และมีบังกาโลเป็นห้อง อยู่เลขที่ 13/1

ถนนนครสวรรค์

4. โรงแรมศรีสมัย มีห้องแบบโรงแรมทั่วไป ตั้งอยู่บริเวณหน้าตลาดเจ้าพรหม
5. โรงแรมเวียงฟ้า มีห้องแบบโรงแรมทั่วไป ตั้งอยู่บริเวณถนนโรจนะ ตำบลประ-

คูซัย

6. โรงแรมจันทร์เกษม เป็นโรงแรมเก่า และเล็กมาก มีลักษณะเป็นตึกแถว ตั้งอยู่บริเวณถนนอุทอง

ตารางที่ 7.26 แสดงจำนวนห้องพักของโรงแรมประเภทต่าง ๆ ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน จำนวนห้องพักรวมกันทุกโรงแรมทุกประเภท 174 ห้อง รับนักท่องเที่ยวได้ 395 คน/วัน หรือ 144,175 คน/ปี

7.4.1.1 อัตราการเข้าพัก¹ (ดูตารางที่ 7.23) จำนวนผู้ที่เข้าพัก
โรงแรมในช่วงปี พ.ศ. 2520 - 2522 มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น จาก 1.51 % เป็น 5.83 % และ
ค่าเฉลี่ยการเพิ่มของ 2 ปี จะเป็น 3.67 %

7.4.1.2 การให้บริการในปัจจุบัน (ดูตารางที่ 7.24) ชี้ความสามารถ
ในการบริการผู้มาพัก คือ 395 คน/วัน หรือ 144,175 คน/ปี และอัตราเฉลี่ยเข้าพักต่อห้องจะ
เป็น 2.27 คน/ห้อง/วัน

จากการให้บริการนี้สามารถที่จะคำนวณอัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) ของ
โรงแรมทั้งหมดได้ เพื่อที่จะคาดประมาณความต้องการในอนาคต

การคำนวณ Occupancy Rate ของพระนครศรีอยุธยา ได้ดังนี้
จากสูตรคำนวณ²

$$\text{Occupancy rate} = \frac{\text{จำนวนผู้เข้าพัก} \times \text{วันพักเฉลี่ย} \times 100}{\text{จำนวนผู้เข้าพักตลอดปี} \times \text{อัตราคนเข้าพักต่อห้อง}}$$

ตัวแปรที่ต้องการคือ

1. จำนวนผู้เข้าพักโรงแรมทั้งปี ดังนี้

ปี 2520	จำนวนผู้เข้าพัก	63,630	คน
2521	" "	64,590	"
2522	" "	68,358	"

¹ อัตราการเข้าพักคือ การคาดประมาณอัตราส่วนร้อยละของผู้เข้าพักในโรงแรมทั้งหมด
ทุกห้องเฉลี่ยทั้งปี นอกจากนั้นยังทำให้สามารถทราบถึงการให้บริการของ โรงแรมว่าจะสามารถยังมี
ห้องพักสำรองเหลืออีกเท่าใด

² กองวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, รายงานสำรวจนักท่องเที่ยวจังหวัดพระ-
นครศรีอยุธยา

ตารางที่ 7.22 แสดงจำนวนผู้ใช้บริการ โรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

เดือน \ ปี	2520	2521	2522
มกราคม	4,512	5,382	6,108
กุมภาพันธ์	4,068	4,920	5,760
มีนาคม	4,956	5,754	6,780
เมษายน	4,956	5,688	6,544
พฤษภาคม	4,866	5,184	9,186
มิถุนายน	5,976	5,052	6,402
กรกฎาคม	6,300	5,520	7,872
สิงหาคม	5,700	5,430	7,374
กันยายน	6,114	5,334	6,636
ตุลาคม	5,532	5,394	1,914
พฤศจิกายน	5,262	5,484	—
ธันวาคม	5,388	5,448	—
รวม	63,630	64,590	—
%	—	1.51 %	%

ที่มา :

หมายเหตุ จำนวนผู้ใช้บริการในตารางนี้ รวมทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศ เนื่องจากข้อมูลจากทาง โรงแรมมิได้ทำการแยกประเภทผู้มาพักไว้

ตารางที่ 7.23 แสดงจำนวนผู้ใช้บริการโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา และ นครปฐม

ปี	พระนครศรีอยุธยา			นครปฐม		
	จำนวน (คน)	เปลี่ยนแปลง (คน)	%	จำนวน (คน)	เปลี่ยนแปลง (คน)	%
2520	63,630	-	-	69,119	-	-
2521	64,590	960	1.51	83,143	14,024	20.29
2522	68,358	3,768	5.83	87,332	4,189	5.04
	เฉลี่ย		3.67	เฉลี่ย		12.67

ที่มา : กองสถิติและวิจัย "รายงานการสำรวจนักท่องเที่ยว จังหวัดพระนครศรีอยุธยา"
การท่องเที่ยว

แผนทะเบียน กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 7.24 แสดงการให้บริการเข้าพักต่อห้องของโรงแรม ในเขตเทศบาลเมืองพระนคร-ศรีอยุธยา

โรงแรม	ห้องเดี่ยว			ห้องคู่		
	จำนวนห้อง	จำนวนผู้พักต่อห้อง	รวม (คน)	จำนวนห้อง	จำนวนผู้พักต่อห้อง	รวม (คน)
อู่ทอง	54	2	108	11	4	44
คาเชย์	21	2	42	5	3	15
ไทยไท	24	2	48	1	4	4
ศรีสมัย	18	2	36	5	4	20
เวียงฟ้า	19	2	38	—	—	—
จันทร์เกษม	12	2	24	4	4	16
รวม	148	—	296	26	—	99

โรงแรมทั้ง 6 แห่ง สามารถบริการผู้มาพักได้ 395 คน/วัน

จำนวนห้องพัก 174 ห้อง

สามารถให้บริการเฉลี่ย (อัตราการใช้ห้องพักต่อห้อง) = $\frac{395}{174} = 2.27$ คน/ห้อง/วัน

ตารางที่ 7.25 แสดงการให้บริการเข้าพักของโรงแรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนครปฐม พ.ศ. 2522

โรงแรม	ห้องเดี่ยว			ห้องคู่			รวม จำนวนห้อง	รวมบริการ ผู้พัก (คน)
	จำนวน	ผู้พักต่อ ห้อง	บริการผู้พัก (คน)	จำนวน	ผู้พักต่อ ห้อง	บริการผู้พัก (คน)		
<u>พระนครศรีอยุธยา</u>								
อู่ทอง	54	2	108	11	4	44	65	152
คาเชย	21	2	42	5	3	15	26	57
ไทยไท	24	2	48	1	4	4	25	52
ศรีสมัญญ์	18	2	36	5	4	20	23	56
เวียงฟ้า	19	2	38	—	—	—	19	38
จันทร์เกษม	12	2	24	4	4	16	16	40
รวม							174	395
<u>นครปฐม</u>								
เอ บี ซี	30	2	60	—	—	—	30	60
มิตรไพศาล	39	2	78	20	4	80	59	158
มิตรสัมพันธ์	15	2	30	3	4	12	18	42
พิมาน	25	2	50	—	—	—	25	50
ชวนดี บังกาโล	55	2	110	4	4	16	59	126
มิตรถาวร	9	2	18	3	4	12	12	30
ชั้นยา	40	2	80	26	4	104	66	184

ตารางที่ 7.25 (ต่อ) แสดงการให้บริการเข้าพักของ โรงแรม ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และนครปฐม พ.ศ. 2522

โรงแรม	ห้องเดี่ยว			ห้องคู่			รวม จำนวนห้อง	รวมบริการ ผู้พัก (คน)
	จำนวน	ผู้พักต่อ ห้อง	บริการผู้พัก (คน)	จำนวน	ผู้พักต่อ ห้อง	บริการผู้พัก (คน)		
เมืองทอง	21	2	42	1	3	3	22	45
ศิริชัย	23	2	46	3	3	9	26	55
สุชาติพิทย	51	2	102	3	3	9	54	111
สยาม	53	2	106	7	4	28	60	134
รวม							431	995

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

ตารางที่ 7.2 b แสดงอัตราค่าที่พักของ โรงแรม ในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

โรงแรม	ห้องเดี่ยว			ห้องคู่			หมายเหตุ
	จำนวนห้อง	ราคา	ราคาเฉลี่ย	จำนวนห้อง	ราคา	ราคาเฉลี่ย	
อุทอง	54	60	60	11	60	60	
คาเธ่ย์	21	80	80	5	80	80	
ไทยไท	24	120	76.67	1	140	140	ปรับอากาศ ชั้นบน ชั้นล่าง
เวียงฟ้า	19	60	60	-	-	-	
ศรีสมัย	18	80	70	5	100	100	ชั้นบน ชั้นล่าง
จันทร์เกษม	12	40	40	4	70	70	

ตารางที่ 7.27/1 แสดงจำนวนห้องพักของ โรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

โรงแรม	ห้องเดี่ยว	ห้องคู่	จำนวนห้องพัก	เปอร์เซ็นต์ ของห้องพัก
อู่ทอง	54	11	65	37.35
คาเธ่ย์	21	5	26	14.94
ไทยไท	24	1	25	14.37
เวียงฟ้า	19	—	19	10.92
ศรีสมัย	18	5	23	13.22
จันทร์เกษม	12	4	16	9.20
รวม	148	26	174	100 %

ที่มา : สํารวจภาคสนาม ร่วมกับกองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 7.27/2 แสดงจำนวนห้องพักของ โรงแรมในเขตเทศบาล เมืองนครปฐม

โรงแรม	ห้องเดี่ยว	ห้องคู่	จำนวนห้องพัก	เปอร์เซ็นต์ ของห้องพัก
เอ บี ซี	30	—	30	6.96
มิตรไพศาล	39	20	59	13.69
มิตรสัมพันธ์	15	3	18	4.18
พิมาน	25	—	25	5.80
ชวนศิษย์กาโล	55	4	59	13.69
มิตรถาวร	9	3	12	2.78
ชั้นยา	40	26	66	15.31
เมืองทอง	21	1	22	5.11
ศิริชัย	23	3	26	6.03
สุชาติพิพย์	51	3	54	12.53
สยาม	53	7	60	13.92
รวม	361	70	431	100

ที่มา : สํารวจภาคสนาม ร่วมกับกองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. วันพักเฉลี่ย

จากข้อมูลการสำรวจ และการสัมภาษณ์ผู้จัดการโรงแรมพบว่าส่วนใหญ่ผู้เข้าพักเพียง 1 คืน มีพักมากกว่า 1 คืนเป็นส่วนน้อย ซึ่งจากการสำรวจได้วันพักเฉลี่ยคนละ 1.11 วัน¹

3. จำนวนห้องพักที่มีบริการ ตลอดปี = 365 174
= 63,510 ห้อง

หมายเหตุ 174 คือจำนวนห้องพักรวมทุกโรงแรม
365 คือจำนวนวันใน 1 ปี

4. อัตราการเข้าพักต่อห้อง จากตาราง 7.31 = 2.27 คน/ห้อง/วัน

แทนค่าในสูตร

อัตราการเข้าพัก ปี 2520 = $\frac{63,630 \times 1.11 \times 100}{63,510 \times 2.27} = 18.99 \%$

อัตราการเข้าพัก ปี 2521 = $\frac{64,590 \times 1.11 \times 100}{63,510 \times 2.27} = 49.73 \%$

อัตราการเข้าพัก ปี 2522 = $\frac{68,358 \times 1.11 \times 100}{63,510 \times 2.27} = 52.63 \%$

จากอัตรา Occupancy rate นี้ จะเห็นได้ว่าจากปี พ.ศ. 2520 - 2522 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นไม่มากนัก โดยอัตราการเข้าพักจะแปรผันอยู่ในระหว่าง 50 % และเมื่อพิจารณาจากกลับกัน อัตราห้องว่างก็จะแปรผันอยู่ในระหว่าง 50 % ด้วย ซึ่งแสดงว่าบริการของโรงแรมสามารถที่จะบริการผู้มาพักได้อีกถึงครึ่งหนึ่ง อันพอเพียงที่จะบริการนักท่องเที่ยว และผู้มาพักได้อีกจนถึงปี พ.ศ. 2528¹

¹ จะได้อีกโดยละเอียดในเรื่องการคาดคะเนอัตราการเข้าพักของโรงแรม

7.4.1.3 ความต้องการในอนาคต ความต้องการในการใช้บริการโรงแรมขึ้นกับปัจจัยหลายอย่าง อาทิเช่น จำนวนคืนพัก และนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นต้น

จำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวที่นำมาคำนวณใช้จำนวนจากตารางที่ 7.24 และการคาดคะเนจำนวนผู้เข้าพักโรงแรมในอนาคต จากตารางที่ 7.27 ซึ่งได้มาจากการคาดคะเนการสำรวจภาคสนาม

เวลาพักเฉลี่ย ในปี พ.ศ. 2522 เวลาพักเฉลี่ยมีวันพัก 1.11 คน/วัน¹

ในกรณีที่มีการพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่โครงการแล้วคาดว่าผู้ใช้บริการโรงแรมจะมีวันพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้น จากการคาดคะเนของ

ในปี พ.ศ. 1980 เวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในประเทศจะเป็น 5 วัน/ปี และเมื่อนำค่าเฉลี่ยการพักเฉลี่ยในช่วง 13 ปี ตั้งแต่ปี 2503 - 2513 มาคำนวณ ปรากฏว่ามีวันพักเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 2 วัน หรือเพิ่มในอัตรา 0.1 วันต่อปี

การเพิ่มขึ้นในอัตรา 0.1 วันต่อปี¹ จะมีผลทำให้ในปี พ.ศ. 2526 เวลาพักเฉลี่ยจะเป็น 1.51 วัน ปี พ.ศ. 2528 เป็น 1.71 วัน และปี พ.ศ. 2531 จะเป็น 2.01 วัน (ดูตารางที่ 7.29)

เมื่อพิจารณาการคาดคะเนผู้ที่เข้าพักในโรงแรม (ดูตารางที่ 7.29) ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา² เมื่อนำมาคิดกับเวลาพักเฉลี่ยที่ได้กล่าวแล้ว จะสามารถคำนวณหาอัตราการเข้าพัก (Occupancy rate) ของโรงแรมได้ดังนี้

¹ กองวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รายงานการสำรวนักท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, เอกสารโรเนียว หน้า 50.

² ข้อมูลรวบรวมได้จากกองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

$$\text{อัตราการเข้าพักในปี 2526} = \frac{78,959 \times 1.51 \times 100}{63,510 \times 2.27}$$

$$= 82 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักในปี 2528} = \frac{84,861 \times 1.71 \times 100}{63,510 \times 2.27}$$

$$= 100.66 \%$$

$$\text{อัตราการเข้าพักในปี 2531} = \frac{124,676 \times 2.01 \times 100}{63,510 \times 2.27}$$

$$= 174 \%$$

จากการคาดคะเนโดยการคำนวณจะเห็นได้ว่า ถ้าอัตราการเพิ่มของผู้เข้าพักในโรงแรม เป็นไปในอัตราปกติแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 เป็นต้นไป จำนวนห้องพักของโรงแรมจะไม่เพียงพอ กับจำนวนผู้ใช้บริการโรงแรม (ดูตารางที่ 7.31) จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเพื่อเพิ่มจำนวน ห้องพัก หรือสถานที่พักเพิ่มขึ้นเพื่อให้ตอบรับถึงความต้องการในการพักแรมในอนาคต สถานที่พักอาจ จะไม่จำเป็นต้องเป็นรูปแบบของโรงแรม อาจจะเป็นในลักษณะของเรือนรับรอง ซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดในบทที่ 8

7.4.2 โรงแรมในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม (ดูตารางที่ 7.27) โรงแรมที่เปิด บริการในจังหวัดเขตเทศบาลเมืองนครปฐมมี 11 แห่ง ลักษณะเป็นห้องแถว และบังกาโล รวมเป็น จำนวนห้องพักทั้งหมด 431 ห้อง

7.4.2.1 อัตราการเข้าพัก (ดูตารางที่ 7.23) เมื่อพิจารณาตัวเลขผู้เข้า พักที่เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2520 - 2522 และนำมาหาอัตราเฉลี่ยของการเพิ่มจะได้ 12.67 % ต่อปี

7.4.2.2 การบริการในปัจจุบัน (ดูตารางที่ 7.25) ชี้ความสามารถในการบริการของโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม คือ 995 คน/วัน หรือ 363,175 คน/ปี และเมื่ออัตราเฉลี่ยการเข้าพักได้ 2.3 คน/ห้อง/วัน

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของอัตราเข้าพัก (Occupancy rate) ในโรงแรมได้โดยใช้สูตร

$$\text{อัตราการเข้าพัก} = \frac{\text{จำนวนผู้เข้าพัก} \times \text{วันพักเฉลี่ย}}{\text{จำนวนห้องพัก} \times \text{อัตราคนเข้าพักต่อห้อง}} \times 100$$

จำนวนผู้เข้าพัก โรงแรมทั้งปี

ปี พ.ศ. 2520 เท่ากับ 69,119 คน

ปี พ.ศ. 2521 เท่ากับ 83,143 คน

ปี พ.ศ. 2522 เท่ากับ 87,332 คน

วันพักเฉลี่ย คนละ 1.2 วัน¹

$$\begin{aligned} \text{จำนวนห้องพักที่มีบริการตลอดปี} &= \text{จำนวนห้องพักทุกโรงแรม} \times \text{จำนวนวันใน 1 ปี} \\ &= 431 \times 365 \\ &= 157,315 \text{ ห้อง} \end{aligned}$$

อัตราการเข้าพักต่อห้อง เท่ากับ 2.3 คน/ห้อง/วัน

$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น อัตราการเข้าพักในปี พ.ศ. 2520} &= \frac{69,119 \times 1.2 \times 100}{157,315 \times 2.3} \\ &= 22.92 \% \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{อัตราการเข้าพักในปี พ.ศ. 2521} &= \frac{83,143 \times 1.2 \times 100}{157,315 \times 2.3} \\ &= 27.57 \% \end{aligned}$$

¹ จากการสำรวจของกองสถิติวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

$$\begin{aligned}
 \text{อัตราการเข้าพักในปี พ.ศ. 2522} &= \frac{87,332 \times 1.2 \times 100}{157,315 \times 2.3} \\
 &= 28.96 \%
 \end{aligned}$$

จากตารางการคำนวณปรากฏว่าการให้บริการของโรงแรม สามารถให้บริการได้อย่างพอเพียง ในปี พ.ศ. 2522 อัตราการเข้าพักมีเพียงประมาณ 30 % ซึ่งแสดงว่ามีห้องว่างเหลือที่จะบริการนักท่องเที่ยวได้อีกถึง 60 %

7.4.2.3 ความต้องการในอนาคต เช่นเดียวกับในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขึ้นกับจำนวนนักท่องเที่ยว ระยะเวลาพัก และอัตราจำนวนคนที่เข้าพักเฉลี่ยต่อห้อง และนโยบายในการพัฒนาการท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยว จำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการโรงแรมในปัจจุบัน (ดูตารางที่ 7.23) ส่วนการคาดคะเนจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต ดูตารางที่ 7.29

เวลาพักเฉลี่ย เวลาพักเฉลี่ยในที่นี้หมายถึงเวลาพักเฉลี่ยของผู้ที่ใช้บริการโรงแรม (ซึ่งส่วนมากจะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย) จากการสำรวจปรากฏว่าเวลาพักเฉลี่ยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็น 1.2 วันต่อคน (ดูในตารางที่ 7.29)

ส่วนการเพิ่มขึ้นของวันพักเฉลี่ย จะใช้หลักเกณฑ์เดียวกันกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา คือเพิ่มขึ้นปีละ 0.1 วัน

จากตารางที่ 7.29 แสดงให้เห็นว่าห้องพักของโรงแรมในจังหวัดนครปฐมจะยังคงเพียงพออยู่จนกระทั่งปี พ.ศ. 2529 ซึ่งต้องการจำนวนห้องเพิ่มขึ้นอีก 23 ห้อง และในปี 2531 ต้องการห้องพักเพิ่มขึ้นอีก 205 ห้อง

จากที่กล่าวมาทั้งหมดในเรื่องของโรงแรม เมื่อเปรียบเทียบโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยากับนครปฐม เมื่อพิจารณาจากตัวเลขการบริการต่าง ๆ จังหวัดนครปฐมให้การบริการได้มากกว่าทั้ง ๆ ที่เป็นเมืองที่เล็กกว่า และในขณะเดียวกันความต้องการในอนาคตก็มากกว่า ดังนั้นโอกาสที่ลงทุนสร้างโรงแรมหรือที่พักในจังหวัดนครปฐมก็มีมากกว่า

ตารางที่ 7.28 เวลาพักผ่อนของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย

ปี	เวลาพักผ่อน วัน/ปี	เวลาพักผ่อนเพิ่ม วัน/ปี
1960	3.0	0
1961	3.0	0
1962	3.0	0
1963	5.7	2.7
1964	4.5	- 1.2
1965	4.8	0.3
1966	5.0	0.2
1967	4.6	- 0.4
1968	4.23	- 0.37
1969	4.88	0.65
1970	4.82	- 0.06
1971	4.87	0.05
1972	4.93	0.06
1973	4.70	- 0.23
1980	5.00	0.3
รวม 20 ปี		เวลาพักผ่อนเพิ่ม 2

คำคาดคะเน

ที่มา : แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 4

ตารางที่ 7.29 การประมาณจำนวนห้องพักในโรงแรมในเขตเทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา

พระนครศรีอยุธยา										
ปี	2522	2523	2524	2525	2526	2527	2528	2529	2530	2531
ราย ละเอียด										
จำนวนผู้เข้าพัก ในโรงแรม (คน)	68358				78959	81857	84861	87975	120262	124676
เวลาพักเฉลี่ย(วัน)	1.11*	1.21	1.31	1.41	1.51	1.61	1.71	1.81	1.91	2.01
จำนวนห้องพัก/วัน	91				143	159	175	192	277	302
จำนวนห้องพักที่ ต้องการเพิ่ม/วัน	-				-	-	1	18	103	128
นครปฐม										
จำนวนผู้เข้าพัก ในโรงแรม (คน)	87332	98397	110864	124910	140736	158567	178657	201292	226796	255531
เวลาพักเฉลี่ย(วัน)	1.2				1.6	1.7	1.8	1.9	2	2.1
จำนวนห้องพัก/วัน	124				267	320	381	454	538	636
จำนวนห้องพักที่ ต้องการเพิ่ม/วัน	-				-	-	-	23	107	205

* การคำนวณของ กองสถิติและวิจัย

เมื่อพิจารณาในด้านการวางแผนการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ ถ้าได้มีการวางนโยบายให้มีการพักค้างคืนเพิ่มขึ้นในเขตพื้นที่โครงการ คาดว่าในช่วงระยะสั้นจนถึงปี พ.ศ. 2526 การจะให้มีการสร้างเรือนพักรับรอง (guest house) ก็ควรจะพิจารณาถึงความต้องการในเรื่องห้องพักด้วย เพราะตัวเลขที่ได้คำนวณมา ความต้องการห้องพักเพิ่มจะยังไม่ถึงจนถึงปี พ.ศ. 2528

7.5 บริการขนส่งสาธารณะ

7.5.1 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

7.5.1.1 บริการขนส่งสาธารณะสำหรับชุมชน (คูตารางที่ 7.30) ได้แก่ บริการขนส่งโดยรถโดยสารประจำทาง รถโดยสารเล็ก (Microbus) และรถสองแถวเล็ก ที่มีบริการระหว่างอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา กับอำเภอที่อยู่รอบนอก เส้นทางที่วิ่งมี 8 เส้นทาง รถโดยสารวิ่งวันละหลายเที่ยว แต่ละเที่ยวระยะเวลาห่างกันประมาณ 30 นาที เริ่มบริการตั้งแต่ 6.00 น. ถึงประมาณ 18.00 น. เศษ รถที่วิ่งออกไปยังอำเภอรอบนอกส่วนใหญ่เป็นรถ 2 แถวที่รวมตัวกันอย่างไม่ถูกกฎหมาย การบริการจะออกวิ่งรถเมื่อผู้โดยสารเต็มคัน จุดต้นทางที่พระนครศรีอยุธยาอยู่บริเวณข้างเรือนจำ ตรงข้ามกับตลาดหัวรอ ค่าโดยสารประมาณ 2 - 7 บาท แล้วแต่ระยะทาง

7.5.1.2 บริการขนส่งภายในเมือง รถที่วิ่งบริการเป็นหลักคือ รถสามล้อเครื่อง และรถสามล้อถีบ ค่าโดยสารแล้วแต่จะตกลงกัน โดยจะเริ่มตั้งแต่ 2 บาทขึ้นไป จุดที่จอดรถได้แก่บริเวณตลาดหัวรอ ตลาดเจ้าพรหม โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา และบริเวณสถานีขนส่ง

7.5.2 จังหวัดนครปฐม

7.5.2.1 บริการขนส่งระหว่างชุมชน (คูตารางที่ 7.31) รถที่วิ่งบริการส่วนมากจะเป็นรถสองแถวขนาดกลาง และรถ บขส. รวมทั้งหมดมีเส้นทางวิ่ง 11 เส้นทาง เริ่มบริการตั้งแต่ 05.00 น. ถึงประมาณ 18.00 น. ค่าบริการตั้งแต่ 1.50 - 9.50 บาท แต่ละเที่ยวระยะเวลาห่างกันประมาณ 30 นาที

ตารางที่ 7.30 บริการขนส่งสาธารณะ ระหว่าง เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา กับชุมชนรอบนอก

ลำดับ	บริษัท	เส้นทาง	ระยะ ทาง	จำนวนเที่ยว /วัน		เวลาเดินรถ น.		ค่าโดยสาร บาท	จำนวนรถ คัน
				ไป	กลับ	เที่ยวแรก	เที่ยว สุดท้าย		
1	สหพันธ์ขนส่งอยุธยา จำกัด	2178 อยุธยา-มหาราช	34	50	50	06.00	18:15	6	35
2	มหาพรหมณ์ จำกัด	2212 อยุธยา-เสนา	39	50	50	06.00	18:15	6	65
3	ท่าหลวงเดินรถ จำกัด	2175 สถานีรถไฟ-สุขาภิบาลท่าหลวง	8	74	74	06.00	18.20	2	22
4	ท่าหลวงเดินรถ จำกัด	2176 สถานีรถไฟ-บ้านร่ม	4	34	34	06.00	17.00	1	8
5	บริการขนส่งพระนครศรีอยุธยา จำกัด	1002 อยุธยา-บางปะหัน	20	24	24	06.00	18:00	3	12
6	ป. ดาวรถบริการเดินรถ จำกัด	1001 อยุธยา-วังน้อย	21	75	75	06.00	18:20	3	32

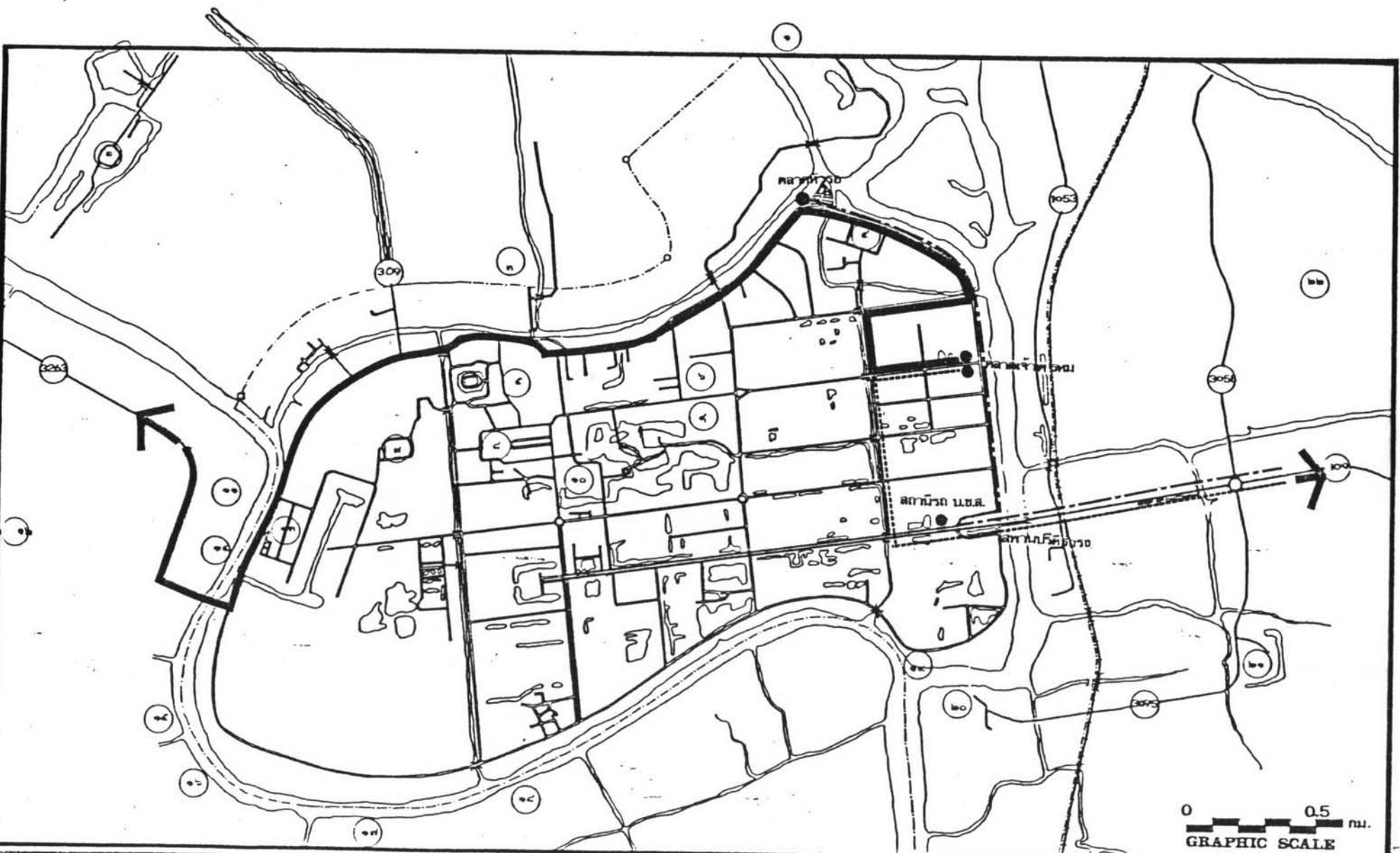
ตารางที่ 7.30 (ต่อ) บริการขนส่งสาธารณะ ระหว่าง เทศบาลเมืองพระนครศรีอยุธยา กับชุมชนรอบนอก

ลำดับ	บริษัท	เส้นทาง	ระยะ ทาง	จำนวนเที่ยว /วัน		เวลาเดินรถ น.		ค่าโดยสาร บาท	จำนวนรถ คัน
				ไป	กลับ	เที่ยวแรก	เที่ยว สุดท้าย		
7	อู๋หทัยเดินรถ (2515) จำกัด	1004 อยุธยา-อู๋หทัย	17	50	50	06.00	18.15	3	23
8	สหกรณ์รถขนส่ง จำกัด	2213 อยุธยา-นครหลวง	24	25	25	06.00	18.00	4	25

ที่มา : ขนส่งจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่ 7.31 บริการขนส่งสาธารณะ ระหว่างเทศบาลเมืองนครปฐมกับชุมชนรอบนอก

ลำดับ	บริษัท	เส้นทาง	ระยะทาง	จำนวนเที่ยว/วัน		เวลาเดินรถ(น.)		ค่าโดยสาร	จำนวนรถ
				ไป	กลับ	เที่ยวแรก	เที่ยวสุดท้าย		
1	บ.ว. ทาหา จก. สหบางเลนขนส่ง	นครปฐม-บางพระ	29	25	25	6.00	18.00	6.50	8
2		นครปฐม-บางเลน	49	25	25	6.00	18.00	9.50	30
3	บ. มิตรภาพนครปฐมขนส่ง กองกิจขนส่ง	นครปฐม-สระกระเรียน	15	25	25	6.00	18.00	3	9
4		นครปฐม- อนุม	19	40	40	6.00	18.00	4	7
5	ห้วยพลูขนส่ง	นครปฐม-หอมเกร็ด	26	16	16	6.00	18.00	4	5
1	มิตรภาพนครปฐมขนส่ง	รอบเมือง(วัดธรรมศาลา วนชาย)	-	94	-	6.00	21.00	1.50	9
2	" "	วังตะกุ่ม-ธรรมศาลา	7	45	45	5.00	20.00	1.50	8
3	บ.ช.ส.	นครปฐม-อ้อมใหญ่	30	40	40	5.50	18.00	6	13
4	มิตรภาพนครปฐมขนส่ง	วังตะกุ่ม-วังเย็น	8	45	45	5.00	20.00	1.50	8
5	" "	วัดธรรมศาลา-วังเย็น	8	45	45	5.00	20.00	2.00	8
6	" "	รอบเมือง(วัดธรรมศาลา วนขวา)	-	47	47	6.00	21.00	1.50	9

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
นายพรพจน์ สอนเกษม
สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

สัญลักษณ์
..... อยุธยา - วัดน้อย
..... อยุธยา - มหาธาตุ
..... อยุธยา - อู่ขี้
..... อยุธยา - ป่าตม อิม. นครหลวง
..... อยุธยา - สนาม - ศาลากลาง
..... อยุธยา - บ้านสมเด็จ, วัดลพ

แลคค : ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ และจุดประจักษ์ทางศิลปะอันมีเอกลักษณ์

๑ เหนือทลของช้าง	๖ วัดพระศรีสุวรรณเพชฌ	๑๑ วัดเขยวัฒนาาราม
๒ วัดกุเฆาทอง	๗ วัดมหาธาตุ	๑๒ วัดสนามไชย
๓ วัดมหาพระเมรุ	๘ วัดพระราม	๑๓ วัดเขนโบเซฟ
๔ วัดจันทราเกษม	๙ วัดอรุณมา	๑๔ วัดพุทธโธสวรรค์
๕ พระราชวังโบราณ	๑๐ วัดประเชด	๑๕ ป้อมเพชร
๖ วัดราชบูรณะ	๑๑ วัดหลัง	๑๖ วัดโพธิ์เมณฑล
๗ วัดโลกยสุวาร	๑๒ วัดกัศวา	๑๗ วัดพนัญเชิง
		๑๘ วัดมเหยงค์

0 0.5 กม.
GRAPHIC SCALE

แผ่นที่ 7,2

7.5.1.2 บริการขนส่งภายในเมือง รถที่วิ่งบริการในเมืองมีรถโดยสารขนาดกลาง อัตราค่าโดยสาร 1.50 บาท รถสองแถว และรถสามล้อถีบ อัตราค่าโดยสารแล้วแต่จะตกลงกัน

7.6 การจราจร

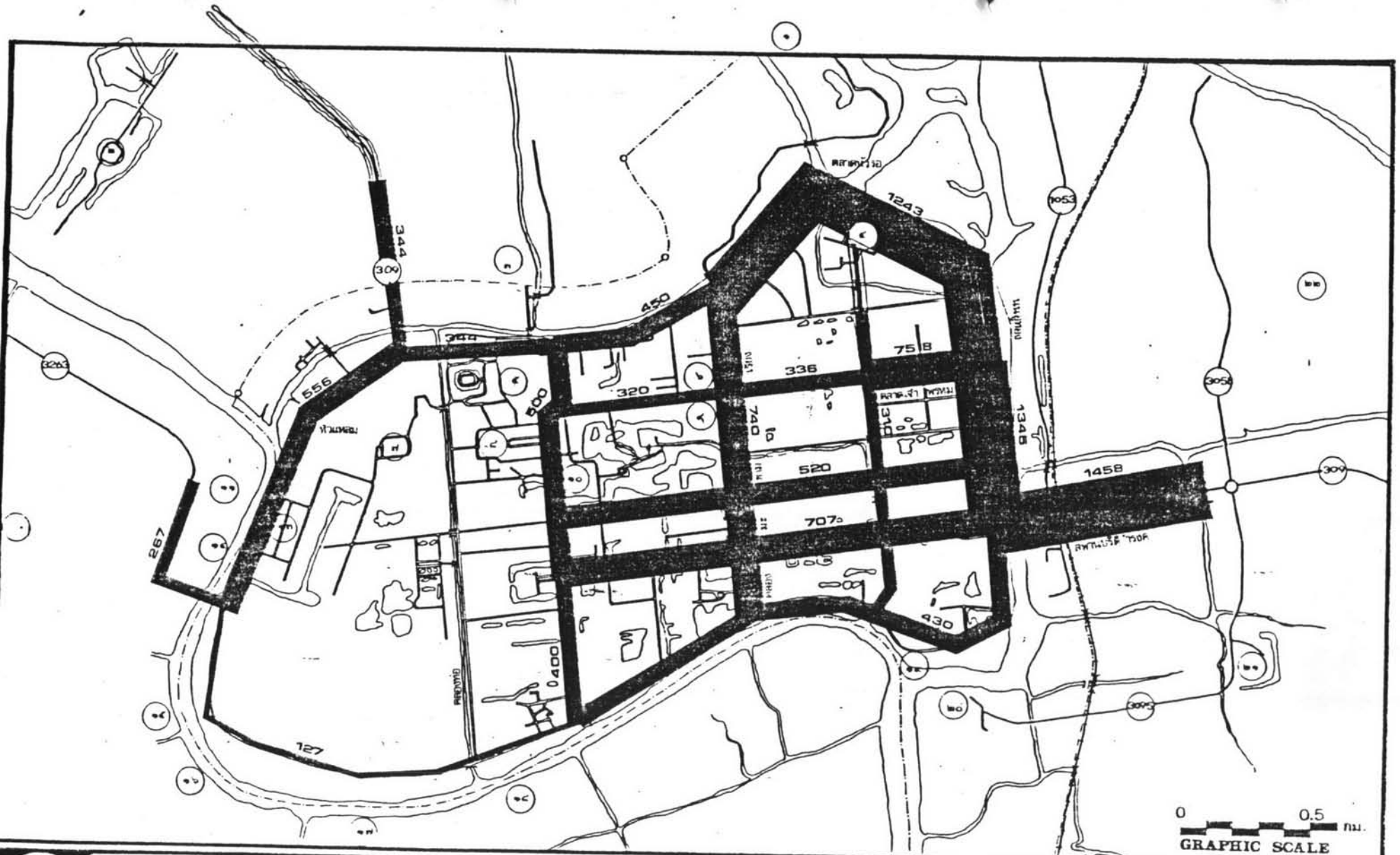
7.6.1 จำนวนยานพาหนะ (คูตารางที่ 7.32) ในช่วงแรกตั้งแต่ปี 2511 - 2518 จำนวนยานพาหนะทุกประเภทที่มาจากทะเบียนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว แต่หลังจากปี 2519 เป็นต้นมา จำนวนยานพาหนะที่มาจากทะเบียนลดลงอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้น ราคาน้ำมันเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้น จึงมีผลให้จำนวนรถยนต์ใหม่ที่มาจากทะเบียนมีจำนวนลดลง

ส่วนในจังหวัดนครปฐมไม่มีข้อมูลทางด้านนี้

7.6.2 สภาพการจราจร (คูแผนที่ที่ 7.3) โดยส่วนใหญ่สภาพการจราจรในพื้นที่โครงการคลองตัวไม่มีการติดขัด บริเวณที่มีปัญหาในเขตเมืองพระนครศรีอยุธยา คือตรงเชิงสะพานปรีดีธำรง ที่ทางรถไฟตัดผ่าน เพราะตรงช่วงนั้นถนนแคบ มีเพียง 2 ช่องทางวิ่ง เมื่อเวลารถไฟผ่าน การจราจรจะติดขัดมาก ส่วนในจังหวัดนครปฐมการจราจรไม่มีปัญหาการติดขัด เพราะระบบถนนที่เชื่อมระหว่างภาค จะโอบตัวเมืองไม่วิ่งเข้าสู่ตัวเมืองโดยตรง จึงลดการติดขัดของการจราจรได้มาก คูแผนที่ที่ 7.4 ประกอบ

7.6.3 จำนวนเรือ เรือเคยเป็นพาหนะในการคมนาคมที่สำคัญในอดีต จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน แต่ต่อมาเรือได้ลดความสำคัญลงไป ข้อมูลที่ได้มาเป็นแค่ช่วงระยะเวลาปีเดียว แต่ก็แสดงให้เห็นว่าจำนวนเรือที่มาจากทะเบียนมีแนวโน้มที่จะลดลง (คูตารางที่ 7.34)

แต่อย่างไรก็ตามเรือข้ามฟากก็เป็นพาหนะในการเดินทางที่สำคัญที่จะช่วยลดระยะเวลาในการเดินทาง ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยามีท่าเรือข้ามฟาก 4 แห่งคือ

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.อ. พิชิต แวธำมาญ
นายพรพจน์ สุขเกษม
นางสาวณมัย แผนกวิชชาสัมพันธ์
เนรมิต วิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

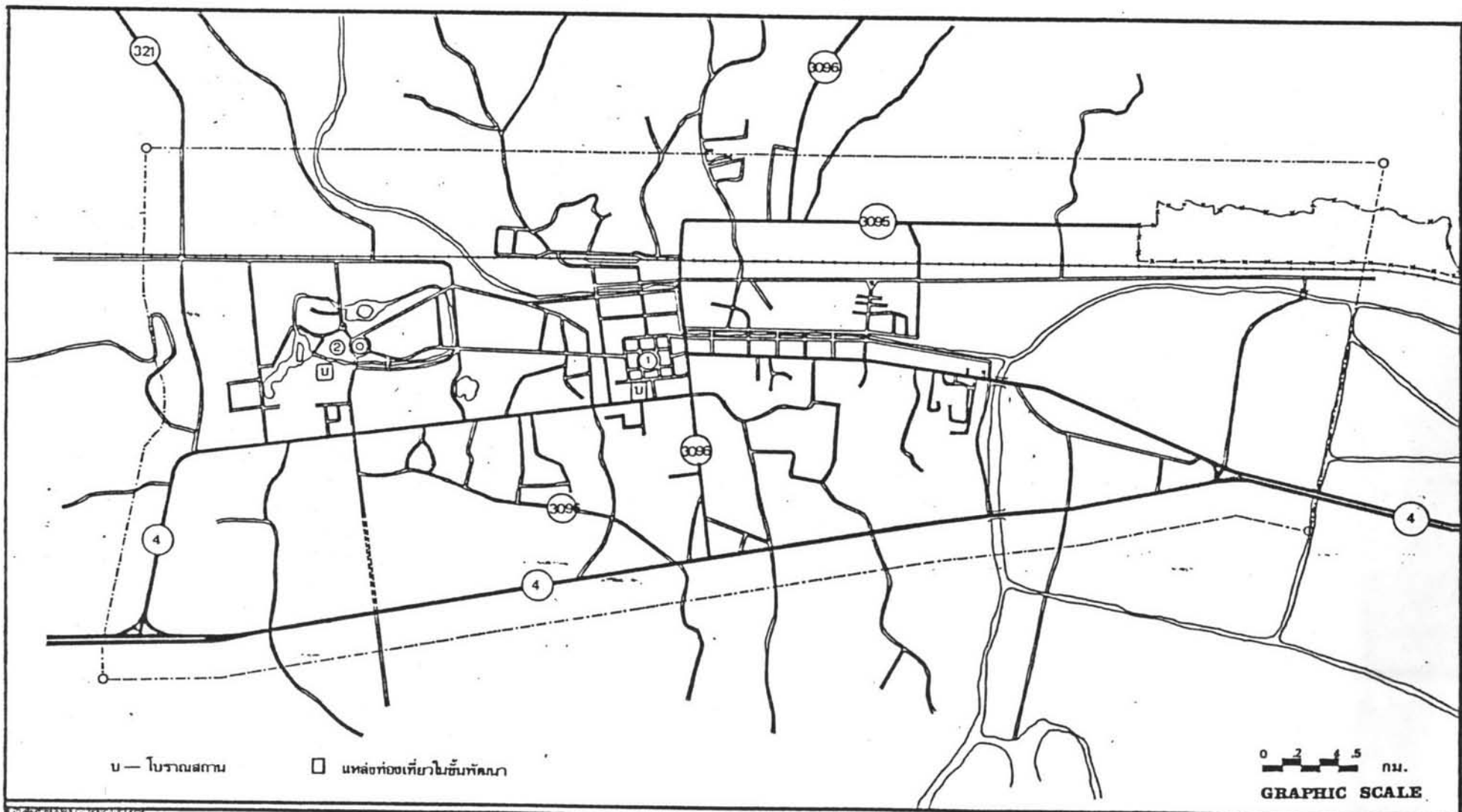
แสดง : ที่ตั้งบริเวณสถานที่สำคัญ และ บริเวณนगरราชการในสีม่วงทั่วคัน 800-700

๑. เขตนครหลวง	๔. วัดพระศรีรัตนศาสดาราม	๑๖. วัดสุทัศน์
๒. วัดมหาธาตุ	๕. วัดมหาธาตุ	๑๗. วัดเทพธิดาราม
๓. วัดมหาธาตุ	๖. วัดพระราม	๑๘. วัดสนามไชย
๔. วัดจันทาราม	๗. วัดพระราม	๑๙. วัดสุทัศน์
๕. พระราชวังโบราณ	๘. วัดพระเชตุพน	๒๐. วัดสุทัศน์
๖. วัดราชบูรณะ	๙. วัดดัง	
๗. วัดโลกจตุร	๑๐. วัดอัมพวัน	

แผ่นที่ 7.3
รวม แผนที่

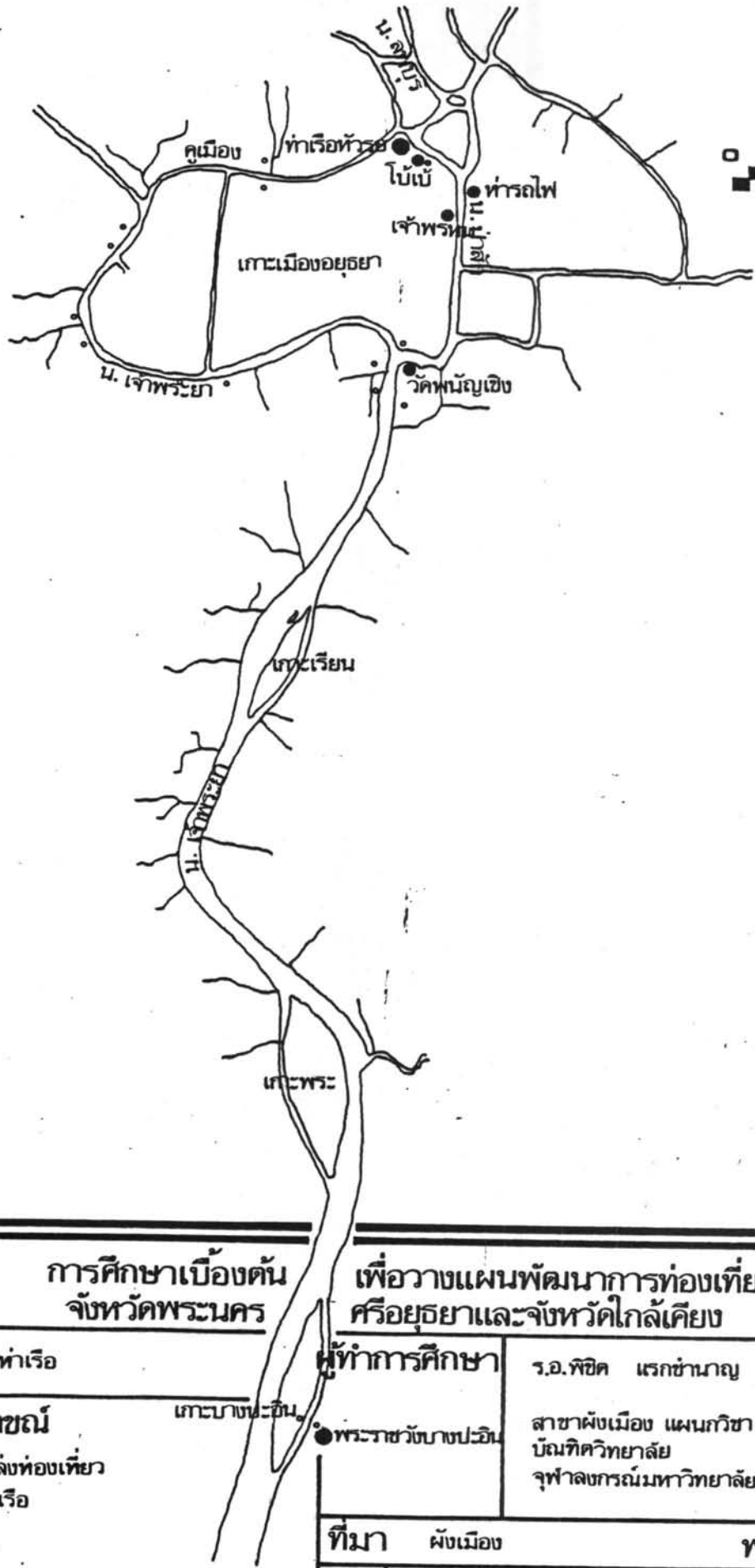
พ.ศ. 2522

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

<p>แลศคข ทิศนี้แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและวางจัดกลุ่ม</p>	<p>ผู้ทำการศึกษา</p>	<p>นายพรพจน์ สุขเกษม</p>	
<p>สัญลักษณ์</p>	<p>สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง</p>	<p>บัณฑิตวิทยาลัย</p>	
<p>เขตทหาร</p>	<p>① พระปฐมเจดีย์</p>	<p>จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย</p>	<p>พ.ศ. 2522</p>
<p>เขตเทศบาล</p>	<p>② พระราชวังสนามจันทร์</p>	<p>ทีมฯ แผนที่ทางหลวง, ตำรวจ</p>	

**การศึกษาเบื้องต้น
จังหวัดพระนคร**

แสดง ท่าเรือ

สัญลักษณ์

- แหล่งท่องเที่ยว
- ท่าเรือ

**เพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
ศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา

ร.อ.พิชิต เรกขานาญ

พระราชาธิบดี

สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา ผังเมือง

พ.ศ. 2522

วันที่ 14/4/23

แผ่นที่ 7.5 รวม แผ่น

ตารางที่ 7.32 จำนวนรถยนต์ที่จดทะเบียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภทรถยนต์	ปี									
	2511	2512	2513	2514	2515	2516	2517	2518	2519	2521
รถยนต์ส่วนบุคคล	337	404	512	536	601	672	876	1066	1451	250
รถจักรยานยนต์	816	954	989	1101	1108	1287	1801	2382	2877	1427
รถยนต์รับจ้าง (แท็กซี่)	94	80	52	43	40	45	127	503	528	-
รถยนต์โดยสารประจำทาง และรับจ้าง	66	108	188	239	314	250	253	201	209	-
รถบรรทุกส่วนบุคคลรวมรับจ้าง	304	889	1027	1161	693	1437	1638	1780	2358	361
รถอื่น ๆ	217	189	196	182	577	213	224	229	217	13
รวม	2281	3052	3385	3597	3755	4215	5112	6161	7640	2051

ที่มา : แผนกทะเบียนยานพาหนะ กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

หมายเหตุ ปี 2520 ไม่มีข้อมูล

ตารางที่ 7:34 จำนวนเรือ จดทะเบียน และต่ออายุ ปี 2520

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประเภทเรือ	ปี	2519	2520
เรือไทย 50 ตันขึ้นไป		5	2
เรือไม้ใช้เครื่อง		1,855	1,766
เรือยนต์ (เรือกล) 10 ตันขึ้นไป		913	815
รวม		2,773	2,583

ที่มา : กรมเจ้าท่า

ตารางที่ 7.35 จำนวนยานพาหนะจดทะเบียนและต่ออายุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อ พฤศจิกายน 2522

ลำดับที่	ประเภทรถ	จำนวนรถยนต์ ที่ต่อทะเบียน	รถแจ้ง ย้ายออก	รถจดทะเบียนใหม่
1	รถยนต์นั่งเกิน 7 คน ส่วนบุคคล	1,434	45	200
2	รถยนต์นั่งไม่เกิน 7 คน ส่วนบุคคล	1,209	28	50
3	รถยนต์บรรทุกส่วนบุคคล	2,894	105	359
4	รถยนต์บรรทุกสาธารณะ	375	57	2
5	รถยนต์นั่งสาธารณะ (แท็กซี่)	57	-	-
6	รถยนต์ประจำทาง และรับจ้าง	401	7	-
7	รถสามล้อสาธารณะ	1,123	57	-
8	รถแทรกเตอร์	327	40	13
9	รถพ่วง	-	-	-
10	รถจักรยานยนต์	7,005	165	1,427
11	ล้อเลื่อน - รถสามล้อส่วนบุคคล - รถสามล้อสาธารณะ - ล้อเลื่อนลากเข็น		ไม่มีข้อมูล	
	รวม	16,359	513	2,051

ที่มา : แผนทะเบียนยานพาหนะ กองกำกับการตำรวจภูธร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ท่าเรือข้ามฟากวัดพันธุเชิง	เรือ 1 ลำ	ค่าโดยสาร 0.50 บาท/คน
ท่าเรือข้ามฟากสถานีรถไฟ	เรือ 1 ลำ	ค่าโดยสาร 0.50 บาท/คน
ท่าเรือข้ามฟากตลาดเจ้าพรหม	เรือ 18 ลำ	วิ่งวันละ 54 เที่ยว ระหว่างอยุธยา— บางปะอิน จำนวน 20 ที่นั่ง ค่าโดยสาร 5 บาท/คน
ท่าเรือโบ้เบ้	เรือ 3 ลำ	วิ่งระหว่างอยุธยา—เกาะพระ ค่าโดยสาร 5 บาท/คน

นอกจากนี้ยังมีเรือหางยาวบริการไปที่ไหนก็ได้ อัตราค่าโดยสารแล้วแต่จะตกลงกันในลักษณะจ้างเหมาลำ ซึ่งเรือหางยาวนี้จะมีผลต่อการจัดการท่องเที่ยวรอบเกาะเมืองต่อไป

สรุปการให้บริการของเมืองจากหัวข้อต่าง ๆ ที่ได้กล่าวไปแล้ว ปรากฏว่าจังหวัดนครปฐมมีความพร้อมในการให้บริการของเมืองมากที่สุด ในจังหวัดทั้ง 3 จังหวัด ทั้งนี้คงได้กล่าวแล้วว่า จังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีความเติบโตทางด้านการค้าอยู่แล้ว ส่วนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสุพรรณบุรี เป็นเมืองเกษตรกรรม

ในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว การลงทุนสร้างจุดบริการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่โครงการ มีโอกาสที่จะทำให้จังหวัดนครปฐมได้มากกว่าจังหวัดอื่น เพราะมีโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่แล้วไม่ต้องลงทุนพิเศษเพิ่ม

การใช้ที่ดินในเขตเทศบาลเมือง

7.7 การใช้ที่ดิน

คงได้กล่าวมาแล้วว่าในเรื่องภูมิทัศน์ในเขตเมือง มีโบราณสถาน และศาสนสถานมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ส่วนจังหวัดสุพรรณบุรีก็มีบ้างแต่ก็ไม่มากเท่าพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดนครปฐมก็มีพระปฐมเจดีย์ กับพระราชวังสนามจันทร์ที่อยู่ในเขตเมือง

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโบราณสถานและศาสนสถาน ถ้าพิจารณาในด้านการใช้ที่ดิน ก็คือการวางรูปแบบการใช้ที่ดินในเขตเมือง มิได้เล็งเห็นความสำคัญของเขตโบราณสถาน ดังนั้นการใช้ที่ดินใน

ลักษณะอื่น ๆ จึงปะปนกับพื้นที่ของ โบราณสถาน อันเป็นผลทำให้โบราณสถานถูกบุกรุกโดยการไ้ที่ดินประเภทอื่น ๆ เช่น เขตพักอาศัย เขตพาณิชย์กรรม ซึ่งจะมีผลต่อภูมิทัศน์ของโบราณสถานด้วย

ในปัจจุบันถึงแม้จะได้มีการวางผังเมืองสำหรับอนาคตก็ตาม แต่ก็ยังขาดการสนับสนุนทางด้านกฎหมาย ซึ่งจะทำให้การวางผังเมืองไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นการจะสงวนรักษาพื้นที่โบราณสถาน จำเป็นจะต้องพิจารณากระทำไปในหลาย ๆ ด้านพร้อมกัน อันจะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการจัดรูปแบบการไ้ที่ดินให้เหมาะสมกับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต

เมืองพระนครศรีอยุธยา

รูปแบบการไ้ที่ดินในอดีต (คูตารางที่ 7.36) (พ.ศ. 2509)

ในบทที่ 2 ได้กล่าวมาแล้วว่าเมืองพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่ในที่ราบลุ่มน้ำ มีแม่น้ำลำคลองผ่านหลายสาย ลักษณะของชุมชนสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือชุมชนที่อาศัยการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก และชุมชนที่อาศัยการคมนาคมทางบกเป็นหลัก

ชุมชนที่อาศัยลักษณะการคมนาคมทางน้ำเป็นหลัก จะมีการตั้งถิ่นฐานอยู่ตามริมแม่น้ำลำคลอง ในลักษณะตามยาวขนานไปกับริมแม่น้ำ (Linear) ศูนย์กลางคือบริเวณตลาดหัวรอ

ชุมชนที่อาศัยลักษณะการคมนาคมทางบกเป็นหลัก จะมีการตั้งถิ่นฐานกระจายอยู่โดยทั่ว ๆ ไปในบริเวณเกาะเมือง ศูนย์กลางของความเจริญเติบโตอยู่ที่บริเวณตลาดหัวรอ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีแม่น้ำหลายสายบรรจบกัน และแผ่กระจายไปตามถนนอุทอง ถึงสะพานปรีดีธำรง ซึ่งเป็นทางคมนาคมทางบกสายหลักที่จะไปยังกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ชุมชนในสมัยนี้ยังเป็นชุมชนขนาดเล็ก ปัญหาของการไ้ที่ดินที่มีผลกระทบต่อ โบราณสถานเริ่มเกิดขึ้นบ้าง แต่ไม่มากนัก ในปี พ.ศ. 2510 คร.สุเมธ ชุมสาย ซึ่งในขณะนั้นทำงานอยู่ที่สำนักผังเมือง ได้ศึกษาในเรื่องผังเมืองและการไ้ที่ดินของ โบราณสถาน และได้เขียนโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาในลักษณะของอุทยานประวัติศาสตร์ไว้ ซึ่งแนวความคิดบางส่วนได้นำมาใช้ในการวางผังเมืองปัจจุบัน

ตารางที่ 7.36 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2509

ประเภท	เขตเทศบาล (เขตสำรวจ)	
	ไร่	%
ย่านพักอาศัย	990.6	46.6
ย่านพาณิชยกรรม	89.7	4.3
สถานที่ราชการ	258.5	12.3
ย่านอุตสาหกรรม	254.6	12.2
คลังสินค้า	14.0	0.8
สถานศึกษา	505.1	23.8
รวม	2,112.5	100.0

ที่มา : กองสำรวจ สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ - วัด, สวนสาธารณะ โบราณสถาน และเขตอุทยานประวัติศาสตร์
ไม่ได้แสดงในตารางนี้

- ประชากรในเขตเทศบาล 37,459 คน, พื้นที่ 8,750 ไร่ (14 กม.²)

รูปแบบการใช้ที่ดินในปัจจุบัน (พ.ศ. 2520) (คูตารางที่ 7.37 แผนที่แผ่นที่ 76)

ถ้าพิจารณาในลักษณะของผังโครงสร้าง (Structure plan) ศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งปัจจุบันเป็นเขตพาณิชย์กรรม และเป็นศูนย์กลางทั้งทางน้ำและทางบก ลักษณะของความเจริญเติบโตเป็นแบบกระจายออกจากจุดศูนย์กลางแบบ Concentric ซึ่ง EW. Burgess ได้เป็นผู้วางแนวความคิดไว้

จากตลาดหัวรอซึ่งเป็นศูนย์กลางทางด้านพาณิชย์กรรม จะค่อย ๆ แผลออกไปทางด้านเหนือ ข้ามแม่น้ำป่าสักไปยังบริเวณเกาะลอย และข้ามแม่น้ำลพบุรีไปทางด้านตะวันตกเฉียงเหนือ บางส่วนของเขตพาณิชย์กรรมจะขยายตัวไปทางทิศใต้ตามถนนอุทอง และเริ่มไปกระจุกตัวที่ตลาดเจ้าพรหม แล้วขยายตัวไปทางทิศใต้เรื่อย ๆ ส่วนหนึ่งจะข้ามออกจากเกาะเมืองไปทางทิศตะวันออกตามถนนโรจนะ และอีกส่วนหนึ่งจะขยายตัวกลับเข้าไปในเกาะเมือง ซึ่งการเจริญเติบโตในลักษณะเช่นนี้ คาดว่าต่อไปในอนาคต ในบริเวณทิศตะวันออกเฉียงเหนือ และทิศตะวันออกของเมืองจะรวมตัวกัน กลายเป็นศูนย์กลางขนาดใหญ่ของเมือง และแนวโน้มการขยายตัวของเมืองก็จะออกไปทางทิศตะวันออก และตะวันออกเฉียงเหนือข้ามเกาะเมืองออกไป

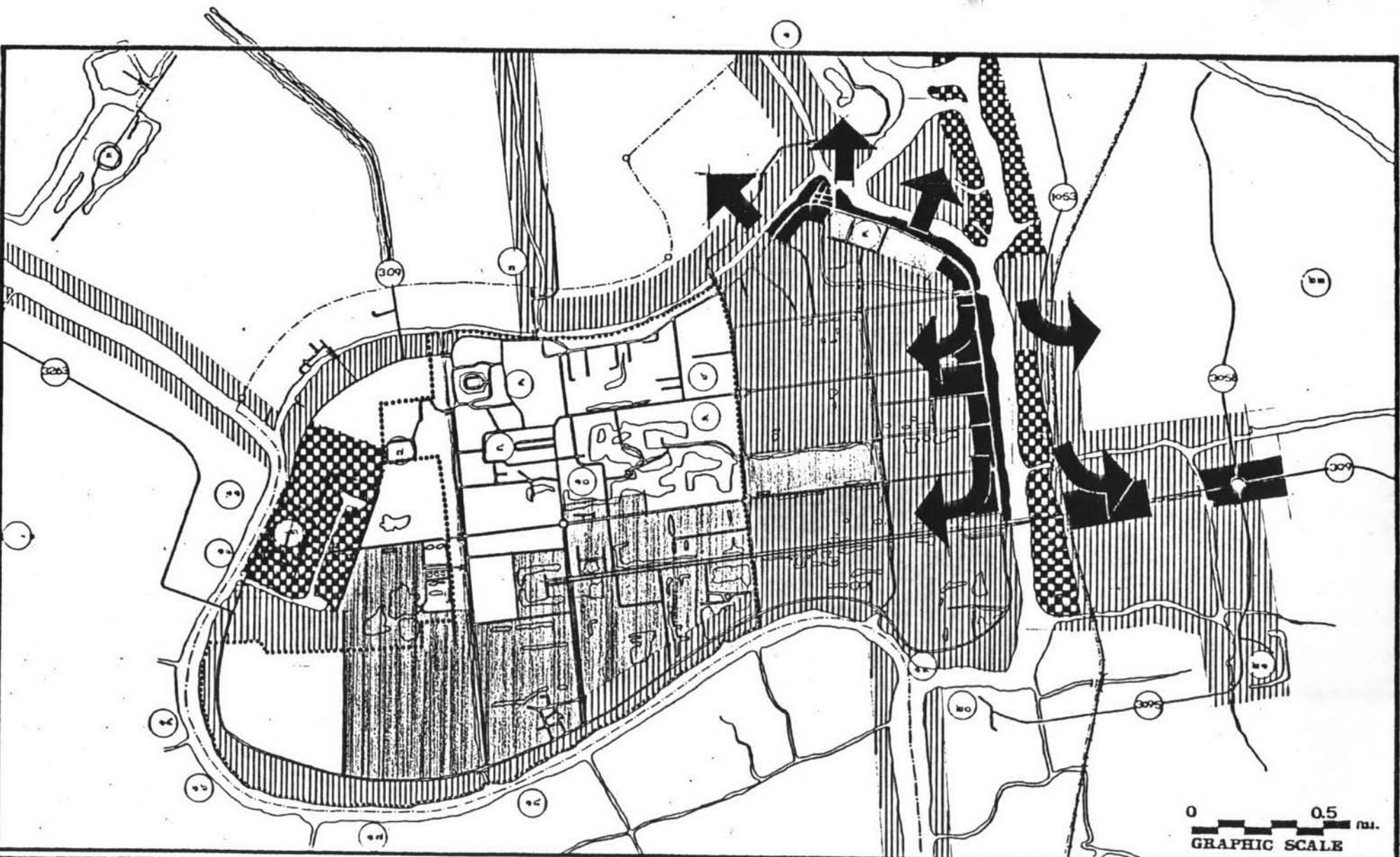
ส่วนในบริเวณเกาะเมือง พื้นที่เขตโบราณสถานซึ่งกันไว้เป็นเขตอุทยานประวัติศาสตร์ จะเห็นว่าการใช้ที่ดินในลักษณะของสถานที่ราชการ จะอยู่ประชิดกับเขตโบราณสถานหรือไม่ก็ครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของเขตโบราณสถานเข้าไปด้วย ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงจากการสำรวจ สถานที่ราชการเองเป็นตัวก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับโบราณสถาน เช่นการสร้างอาคารสมัยใหม่ประชิดกับตัวโบราณสถาน เป็นต้น ซึ่งตามความเป็นจริงสถานที่ราชการควรจะทำตัวให้เป็นตัวอย่างที่ดี การก่อสร้างอาคารต่าง ๆ ควรจะคำนึงถึงความเข้ากันกับโบราณสถานด้วย

ตารางที่ 7:37 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยา พ.ศ. 2520

ประเภท	เขตสำรวจจากผัง					
	เขตเทศบาล		นอกเขตเทศบาล		รวม	
	ไร่	%	ไร่	%	ไร่	%
ย่านพักอาศัย	1,569.8	19.2	1,040.9	61.38	2,610.7	19.20
ย่านพาณิชยกรรม	109.9	1.35	30.0	1.77	139.9	1.34
ย่านอุตสาหกรรม	335.8	4.11	55.1	3.25	390.9	4.11
ย่านคลังสินค้า	11.0	0.13	0.7	0.04	11.7	0.13
สถานศึกษา	926.9	11.34	35.5	2.09	962.4	11.34
ศาสนสถาน	787.2	9.63	413.9	24.41	1,201.1	9.64
สถานที่ราชการ	382.9	4.69	72.0	4.25	454.9	4.68
สาธารณูปการ	21.4	0.26	12.0	0.71	33.4	0.26
สนามกีฬา-สถานที่พักผ่อน	154.7	1.89	35.6	2.1	190.3	1.89
ปลูกสวน	4.0	0.05	-	-	4.0	0.05
แม่น้ำ-ลำคลอง	362.5	4.43	-	-	362.5	4.43
ถนน - ซอย	359.7	3.18	-	-	259.7	3.19
ที่ว่าง	3,249.1	39.74	-	-	3,249.1	39.74
รวม	8,174.9	100.0	1,695.7	100.0	9,870.6	100.0

ที่มา : กองวิจัย สำนักผังเมือง กระทรวงมหาดไทย

หมายเหตุ - ประชากรในเขตเทศบาล 49,734 คน

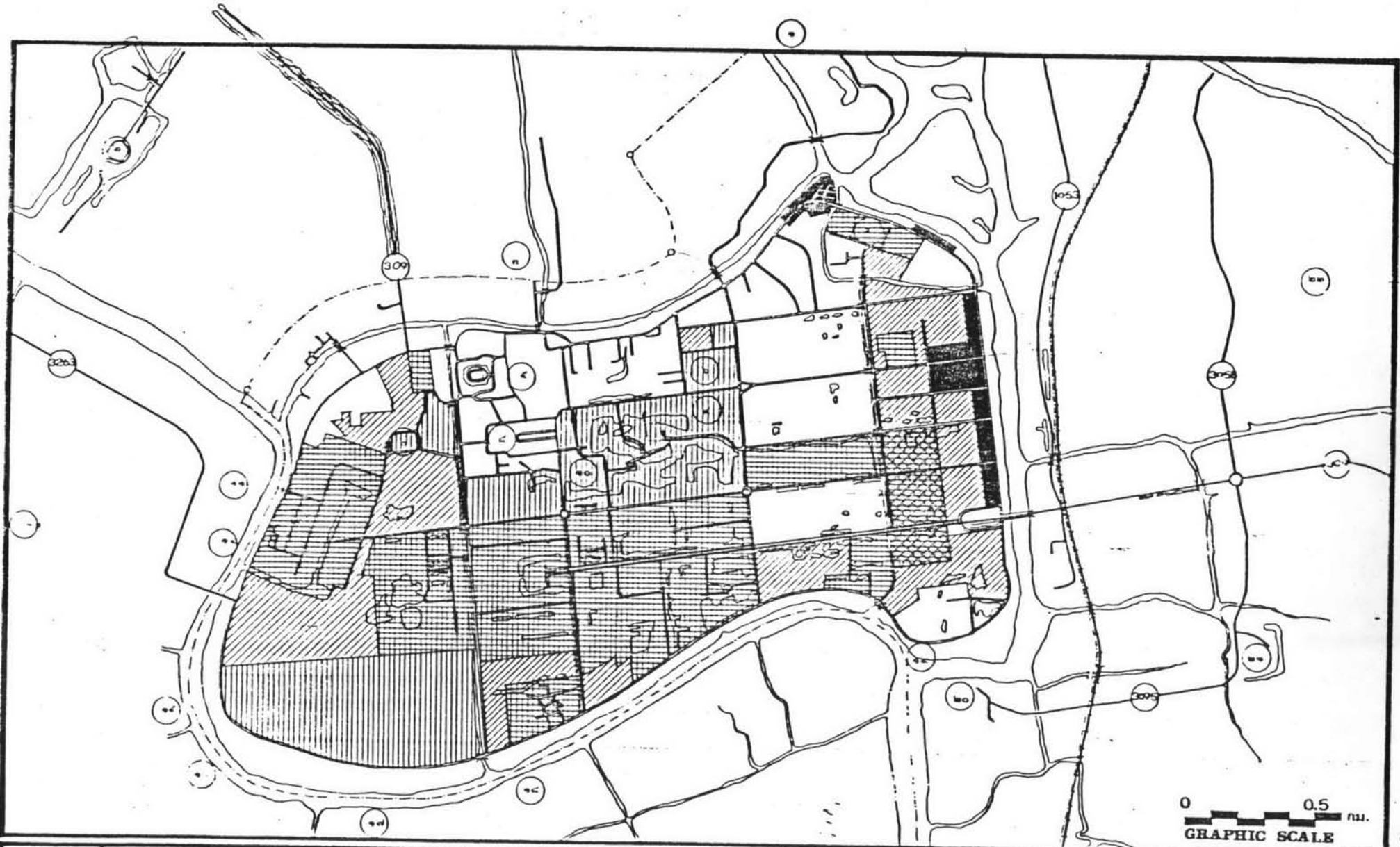
**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.อ. ทวีศักดิ์ แรกอำมาญ
นายพรพจน์ ลุ่มเกษม
สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สัญลักษณ์**
- บ้านพักอาศัย
 - ย่านอุตสาหกรรม
 - ย่านอุตสาหกรรม
 - สถานที่ราชการ
 - ย่านพักอาศัย
 - อุทยานประวัติศาสตร์
- ทิศทางการเดินโดยของชุมชน**

ลำดับ :	สิ่งโบราณสถานที่สำคัญ	ผังโครงสร้างชุมชน	
๑	เทนมัตถดองช้าง	๑๑	วัดไชยวัฒนาราม
๒	วัดภูเขาทอง	๑๒	วัดสนามไชย
๓	วัดมหาพระเมรุ	๑๓	วัดเขนโงเซฟ
๔	วังจันทร์เกษม	๑๔	วัดพุทธไสยาสน์
๕	พระราชวังโบราณ	๑๕	ป้อมเพชร
๖	วัดราชบูรณะ	๑๖	วัดใหญ่ชัยมงคล
๗	วัดโลกยสุธา	๑๗	วัดเทวณค
๘	วัดพระศรีมหาเพชฌุ	๑๘	วัดนิเวศ์
๙	วัดมหาธาตุ		
๑๐	วัดพระราม		
๑๑	วัดอวราม		
๑๒	วัดประเชศ		
๑๓	วังหลัง		
๑๔	วัดชีวา		

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดนครราชสีมาหรือยูโยและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.ม. ทิศ นนธอำมยุ
นายพรพจน์ สมบูรณ์
สาขาผังเมือง แผนผังราชการชั้นสูง
บัณฑิตวิทยาลัย

สัญลักษณ์

- บริเวณกรมการปกครอง
- บริเวณศูนย์ราชการใหม่เดิม
- บริเวณเมืองโบราณ
- บริเวณพระพิศดารและโบราณสถาน

แลคก :

๑. เขตเทศบาลเมือง	๑๖. วัดพระศรีมหาโพธิ์	๑๗. วัดเขื่อนขันธ์
๒. วัดมหาธาตุ	๑๗. วัดเขื่อนขันธ์	๑๘. วัดเขื่อนขันธ์
๓. วัดมหาธาตุ	๑๘. วัดเขื่อนขันธ์	๑๙. วัดเขื่อนขันธ์
๔. วัดมหาธาตุ	๑๙. วัดเขื่อนขันธ์	๒๐. วัดเขื่อนขันธ์
๕. พระราชวังโบราณ	๒๐. วัดเขื่อนขันธ์	๒๑. วัดเขื่อนขันธ์
๖. วัดราชบูรณะ	๒๑. วัดเขื่อนขันธ์	๒๒. วัดเขื่อนขันธ์
๗. วัดโลกยสุธา	๒๒. วัดเขื่อนขันธ์	๒๓. วัดเขื่อนขันธ์

ที่: โบราณสถาน... ศาลากลาง... กรมการปกครอง

รูปแบบการใช้ที่ดินในอนาคต พ.ศ. 2533 (ดูตารางที่ 7.38 รูปที่ 7.1)

หลักในการวางผังเมืองพระนครศรีอยุธยา¹

หลักการใหญ่ ๆ ในการวางผังเมืองพระนครศรีอยุธยา สรุปได้ว่าเป็นการผสมทั้งเมืองเก่าและเมืองปัจจุบันไปพร้อม ๆ กันคือ

1. ส่งเสริมให้เมืองปัจจุบันซึ่งเกาะตัวอยู่ตามลำน้ำได้มีระบบถนนที่เชื่อมติดต่อกัน และส่งเสริมให้ระบบนี้ขยายบริเวณออกไปในทิศทางที่จะเป็นไปอยู่แล้ว คือทั้งสองฟากลำน้ำป่าสัก และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากบริเวณหัวรอไปทางทิศเหนือ และจากบริเวณสะพานปรีดีธำรง ไปทางทิศตะวันออก โดยจัดให้ทั้งหมดเป็นระบบที่สอดคล้องกับระบบคมนาคมที่ผ่านพระนครศรีอยุธยา

2. ส่งเสริมเมืองเก่าซึ่งมีความหมายเป็นพิเศษสำหรับชาวไทยทั้งชาติ ให้รักษาโบราณสถาน และบรรยากาศของ โบราณสถานไว้ โดยในเวลาเดียวกันส่งเสริมให้มีการบูรณะ ซ่อมแซม และจัดให้เป็นที่ตั้งศึกษาและทัศนาวจรที่สะดวก และกรรมการที่ ค.ร.ม. ได้แต่งตั้งขึ้นมาเพื่อดำเนินงานนี้โดยเฉพาะ

จากรูปที่ 7.1 จะเห็นส่วนของเมือง 2 ส่วนใหญ่ ๆ คือส่วนที่เป็นเมืองเก่า และอุทยานประวัติศาสตร์ ทางด้านทิศตะวันตกของเกาะเมือง และบริเวณเมืองใหม่ที่จะขยายตัวออกไปทางด้านทิศตะวันออก ตะวันตกเฉียงเหนือ และตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะช่วยให้การสงวนรักษาเขตเมืองเก่าทำได้สะดวกขึ้น

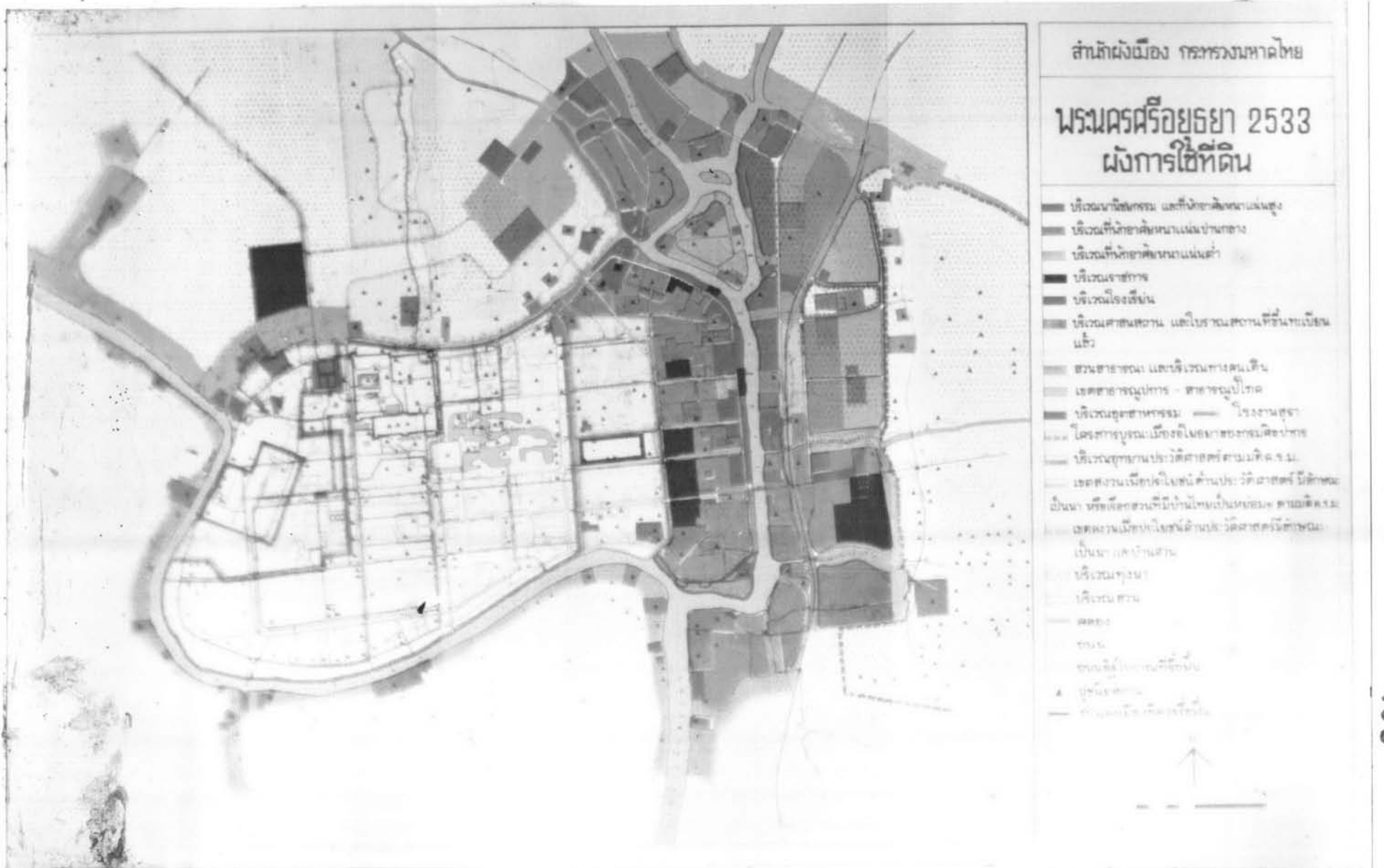
และเมื่อพิจารณาในลักษณะของผัง โครงสร้าง Structure plan ของการใช้ที่ดินในเขตเมืองใหม่ แกนกลางคือแม่น้ำป่าสัก ซีกขวาของแม่น้ำเป็นเขตอุตสาหกรรมที่เกาะตัวตามแนวยาวตามฝั่งแม่น้ำ ปัจจุบันอุตสาหกรรมส่วนใหญ่คือ โรงเลื่อยไม้ ฝั่งซ้ายของแม่น้ำคือย่านศูนย์กลางพาณิชย์กรรม ซึ่งแผ่ขยายตัวขนานกับแนวแม่น้ำเช่นเดียวกัน

¹ ผังเมือง, สำนักผังเมืองพระนครศรีอยุธยา 2533 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (พระนคร : 2513) หน้า 2533.

ตารางที่ 7.38 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินชุมชนเมืองพระนครศรีอยุธยาในอนาคต พ.ศ. 2533

ประเภท	เขตวางผัง		ความหนาแน่น คน/ไร่	จำนวน ประชากร
	ไร่	%		
บริเวณพาณิชยกรรมและพักอาศัย หนาแน่น	238.1	1.98	60	14,286
ย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	1,052.7	8.74	36	31,897
ย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อย	1,781.5	14.79	12	21,378
สถานที่ราชการ	322.3	2.68	-	-
ศูนย์สถาน (นอกเขตเทศบาล)	320.5	2.66	-	-
สถานศึกษา	593.7	4.93	-	-
สวนสาธารณะ และบริเวณทางเท้า	237.4	1.97	-	-
สาธารณูปการ	73.8	0.61	-	-
ยานอุตสาหกรรม	499.9	4.15	6	2,999
ถนนและคลองในเขตชุมชน แม่น้ำ, ลำคลอง, บึง	497.5	4.13	-	-
	1,015.8	8.44	-	-
รวม	6,663.2	55.08	11.54	76,560
อุทยานประวัติศาสตร์	2,969.5	24.66	-	-
บริเวณบ้านสวน (ในเกาะ)	1,810.7	15.04	6	10,864
บริเวณบ้านสวน (นอกเขต)	628.9	5.22	6	3,773
รวม	12,042.3	100.0	7.57	91,197

รูปที่ 7.1

แต่อย่างไรก็ตามถ้าเมืองขยายตัวออกไปมาก จุดศูนย์กลางก็จะต้องเติบโตขึ้นอีกอย่าง
มากเช่นเดียว เพื่อให้ให้การบริการได้ทั่วถึง ซึ่งควรจะมีการพิจารณาในประเด็นนี้ไว้ด้วย

เมืองนครปฐม

การใช้ที่ดินในอดีต พ.ศ. 2512 จุดศูนย์กลางของเมืองคือบริเวณองค์พระปฐมเจดีย์
ซึ่งเป็นเขตการใช้ที่ดินประเภทศาสนสถาน โดยมีเขตพาณิชย์เริ่มก่อตัวขึ้นทางด้านทิศเหนือขององค์
พระฯ และมีกระจัดกระจายอยู่ตามแนวถนนราชวิถี ทางที่จะเข้าเมือง บ้านพักอาศัยหนาแน่นต่ำกระ
กระจายตัวอยู่ทั่ว ๆ ไป โดยรอบองค์พระปฐมเจดีย์

เขตพื้นที่การศึกษาขนาดใหญ่อันได้แก่มหาวิทยาลัยศิลปากร เริ่มปรากฏตัวอยู่ทางฝั่งซ้าย
ของเมืองติดกับเขตสถาบันราชการ เขตอุตสาหกรรม และคลังสินค้าอยู่นอกสุด ทางด้านทิศตะวันออก
และทิศตะวันตกของเมือง

ลักษณะของชุมชนที่กระจัดกระจายตัวแบบนี้ ยังจัดให้อยู่ในรูปแบบใดก็ได้ไม่แน่ชัด แต่คาดว่า
ต่อไปเมื่อเมืองขยายตัวขึ้นแล้ว ลักษณะโครงสร้างของเมืองจะกระชับขึ้น โดยอาจจะเป็นแบบ
concentric หรือ sector ก็ได้

ลักษณะการใช้ที่ดินเช่นนี้ไม่มีผลกระทบต่อเขตการใช้ที่ดินของโบราณสถาน เพราะพื้นที่ส่วน
ใหญ่ได้ถูกกันไว้แล้วเพื่อป้องกันการขยายตัวของเขตธุรกิจการค้าที่จะมาทำลายทัศนียภาพของโบราณ-
สถาน

ตารางที่ 7.39 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ปี 2521

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่	
	ไร่	% ของพื้นที่ทั้งหมด
การค้า	89.00	3.1
พักอาศัย	489.00	17.2
บริเวณราชการ	201.00	7.1
อุตสาหกรรม	36.00	1.3
ศาสนสถาน	339.00	11.9
โรงเรียน	346.00	12.2
สาธารณูปโภค	12.00	0.4
สนามกีฬา - พักผ่อน	56.00	2.0
ทุ่งนา, ป่า, ที่ว่าง	885.00	31.2
อื่น ๆ	385.00	13.6
รวม	2,838.00	100 %

เขตพักอาศัยหนาแน่นต่ำ จะโอบล้อมอยู่รอบนอกสุดของบริเวณเมืองที่จะขยายตัวออกไปใหม่

บริเวณราชการซึ่งได้แก่ ที่ทำการของรัฐจะถูกกำหนดให้ย้ายออกจากเขตอุทยานประวัติศาสตร์มาทางด้านฝั่งตะวันออกของเมืองเก่า

จากลักษณะเช่นนี้จะเห็นได้ว่าเมืองใหม่ที่จะขยายตัวออกมา รวมตัวเป็นแนวยาว โดยมีแม่น้ำป่าสักเป็นแกนกลาง ซึ่งปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นต่อไปคือเรื่องของสภาพมลภาวะเป็นพิษอันเนื่องมาจากโรงงานอุตสาหกรรม และชุมชน ปล่อยของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง (ในอนาคต โรงงานอุตสาหกรรมอาจจะเปลี่ยนรูปแบบไป เพราะป่าไม้มีวันแตจะน้อยลง) ดังนั้นควรจะคำนึงถึงความสำคัญของการกำจัดของเสียของเมือง (ชุมชน - อุตสาหกรรม) และความสำคัญของแม่น้ำที่ผ่านกลางใจเมืองในเรื่องของภูมิทัศน์ landscape พื้นที่โล่ง open space และที่ริมแม่น้ำ water front มิให้ริมฝั่งแม่น้ำหนาแน่นจนเกินไป

ในด้านของการพัฒนาการท่องเที่ยว การจัดผังเมืองในลักษณะของการตั้งเมืองใหม่ออกจากเมืองเก่า โดยสงวนลักษณะของเมืองเก่าเอาไว้ จะเป็นผลให้การใช้ที่ดินมีความสัมพันธ์น้อยลง และการวางแผนเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทำได้สะดวกขึ้น

การใช้ที่ดินในปัจจุบัน ปี 2521 ถ้าพิจารณาในลักษณะของผังโครงสร้าง Structure plan ของชุมชน จะเข้าในลักษณะของ sector โดย Homer Hoy เป็นผู้ตั้งทฤษฎีไว้

จุดศูนย์กลางที่สำคัญของเมืองก็คือองค์พระปฐมเจดีย์ ซึ่งเป็นเขตโบราณสถาน และศาสนสถาน ในขณะที่เดียวกันก็เป็นเขตศูนย์กลางพาณิชยกรรมของเมืองรอบ ๆ องค์พระปฐมเจดีย์

ที่ว่าลักษณะโครงสร้างของเมืองเป็นแบบ Sector ก็คือ การใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ จะพุ่งเข้าสู่ศูนย์กลางของเมือง ไม่ใช่ลักษณะของวงแหวน แต่จะเป็นลักษณะของแนวยาวมากกว่า ซึ่งในแผนที่ที่ จะเห็นได้ว่าเขตพักอาศัย เขตสถาบันราชการ ตลอดจนเขตอุตสาหกรรมต่างก็พุ่งเข้าหาศูนย์กลางเมือง

ตารางที่ 7.40 การใช้ประโยชน์ที่ดิน ในเขตเทศบาลเมืองนครปฐม ปี 2521

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่เขตวางผัง			% ของพื้นที่ทั้งหมด
	นอกเขตเทศบาล ไร่	ในเขตเทศบาล ไร่	รวม	
ย่านพักอาศัย	673	537	1210	19.5
ย่านการค้า	160	183	343	6.6
ย่านอุตสาหกรรม	83	8	91	0.3
โกดังเก็บสินค้า	104	34	138	1.2
สถานที่ราชการ	34	124	158	4.5
โรงเรียน	371.0	457.0	828	16.6
สาธารณูปการ	2.0	13	15	0.5
ศาสนสถาน	74	259	333	9.4
สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	—	20	20	0.7
คอกปศุสัตว์	469.0	33.0	502	1.2
แม่น้ำ ลำคลอง บ่อ	—	136.0	136	4.9
ถนน — ซอย	—	150	150	5.4
ที่ว่าง สวน	—	808.0	808	29.2
รวม	1,970	2,762.0	4,732	100 %

โบราณสถานที่สำคัญ 2 แห่งในเขตเมืองก็คือ องค์พระปฐมเจดีย์ซึ่งอยู่ในเขตการใช้ที่ดินประเภทศาสนสถาน และพระราชวังสนามจันทร์ซึ่งอยู่ในเขตการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สำหรับพระราชวังสนามจันทร์นั้น สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันบางส่วนถูกใช้เป็นศาลากลางจังหวัด อาทิ เช่นพระที่นั่งรมนรัชยา เป็นต้น

อาจจะกล่าวได้ว่าผลกระทบของการใช้ที่ดินในปัจจุบันที่มีต่อ โบราณสถานนั้น มีน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากโบราณสถานได้รับการกันเขตพื้นที่สำรองเอาไว้เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่

ทิศทางการขยายตัวของเมืองจะขยายออกในลักษณะทางยาว ชนานไปกับถนนเพชรเกษม ดังได้แสดงไว้ในรูปที่

การใช้ที่ดินในอนาคต พ.ศ. 2535 (รูปที่ 72)

ลักษณะของโครงสร้างการใช้ที่ดินนั้น จะอยู่ในลักษณะการขยายตัวแบบเหมือนเดิม โดยที่จุดศูนย์กลางใหญ่ คือบริเวณพระปฐมเจดีย์ซึ่งการใช้ที่ดินเป็นเขตศาสนสถาน โดยที่มีจุดศูนย์กลางการพาณิชยกรรมอยู่รอบ ๆ โดยขยายขนาดของศูนย์กลางใหญ่ขึ้น

นอกจากการขยายตัวจะพิจารณาในแบบ sector แล้ว ผังการใช้ที่ดินในปี พ.ศ. 2535 อาจจะเป็นแบบ concentric เพราะถ้าพิจารณาศูนย์กลางธุรกิจการค้าที่บริเวณรอบองค์พระปฐมเจดีย์จะเป็น Central Business District ของเมือง โดยมีเขตพักอาศัยหนาแน่นสูง โอบล้อมอยู่ห่างจาก จากเขตพักอาศัยหนาแน่นปานกลางก็เป็นเขตพักอาศัยหนาแน่นต่ำ พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ซึ่งมีอยู่มากในจังหวัดนครปฐม และเขตอุตสาหกรรมที่อยู่เขตนอกสุด

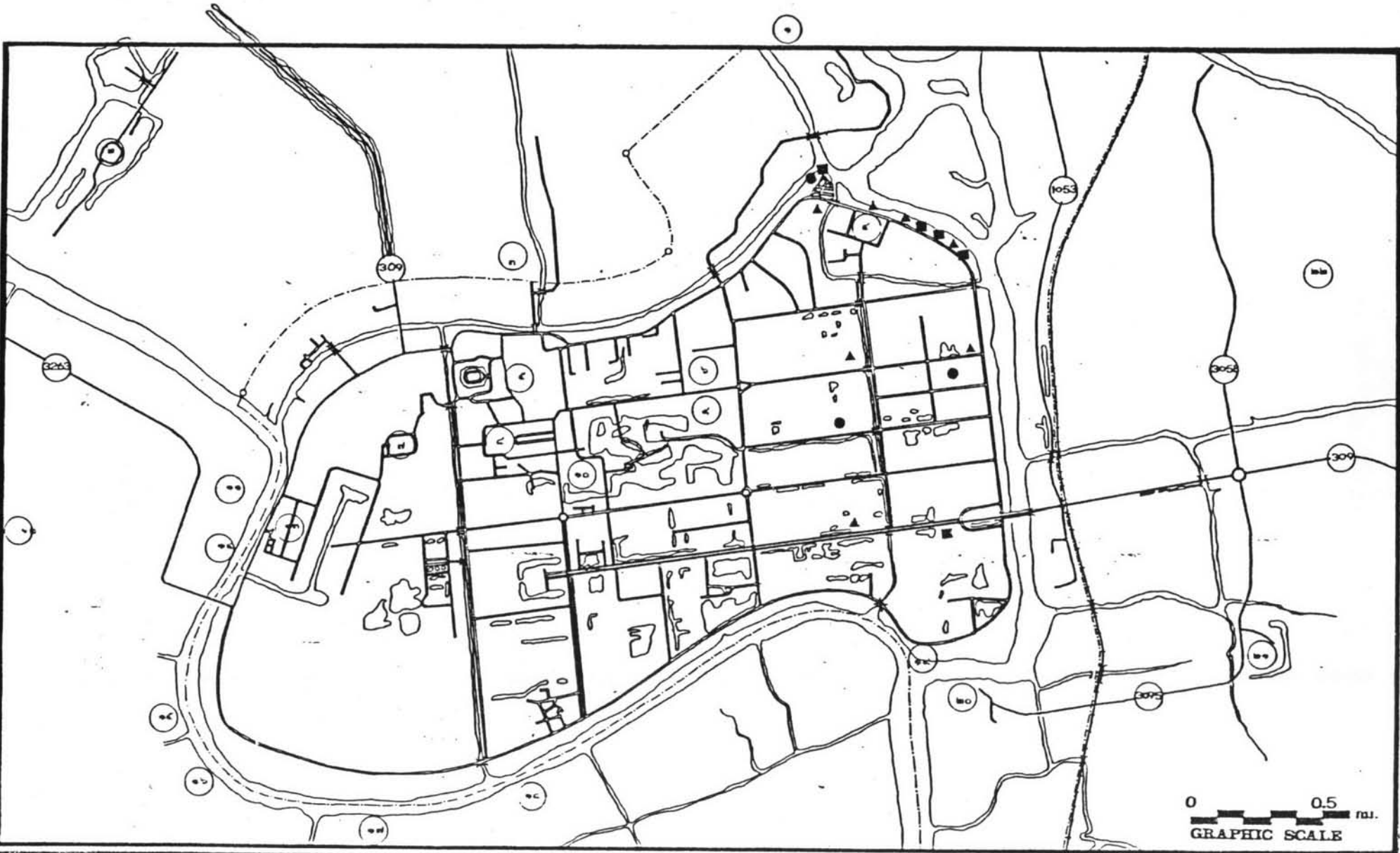
การจัดผังในลักษณะเช่นนี้คาดว่าจะไม่เป็นผลกระทบต่อการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในเขตเมือง เพราะผลต่อโบราณสถานก็ไม่มีดังที่กล่าวไว้ในเรื่องผังการใช้ที่ดินในปัจจุบัน และสถานที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวก็จะอยู่ในเขต CBD. ซึ่งนักท่องเที่ยวจะสามารถใช้บริการต่าง ๆ ในเมืองได้อย่างสะดวก

ตารางที่ 7.41 การใช้ที่ดินในเขตวางผังเมืองนครปฐม ปี 2535 -

ประเภทการใช้ที่ดิน	พื้นที่	
	ไร่	% ของพื้นที่ทั้งหมด
ย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อย	2,100	27.9
ย่านพักอาศัยหนาแน่น	870	11.5
ย่านการค้า	290	3.8
บริเวณราชการ	195	2.6
อุตสาหกรรม	472	6.3
โกดัง	-	-
ศาสนสถาน	365	4.8
โรงเรียน	822	10.5
สาธารณูปโภค	50	0.7
ปศุสัตว์ และเกษตรกรรม	648	8.4
พักผ่อน, สนามกีฬา	754	10.0
ถนน, ซอย	873	11.6
แม่น้ำ, บ่อ, คลอง	135	1.8
รวม	7,515	100 %

รูปที่ 7.2

0 0.5 กม.
GRAPHIC SCALE

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดนครศรีธรรมราชและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา
ร.บ. พิเชฐ นวราชยานุ
นายพรพจน์ มุสิกเกษม
ส.ช. เฉลิมเมือง แผนกวิชาช่างยนต์
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์
▲ โถงนม
■ อาคาร
● โถงภาพยนตร์

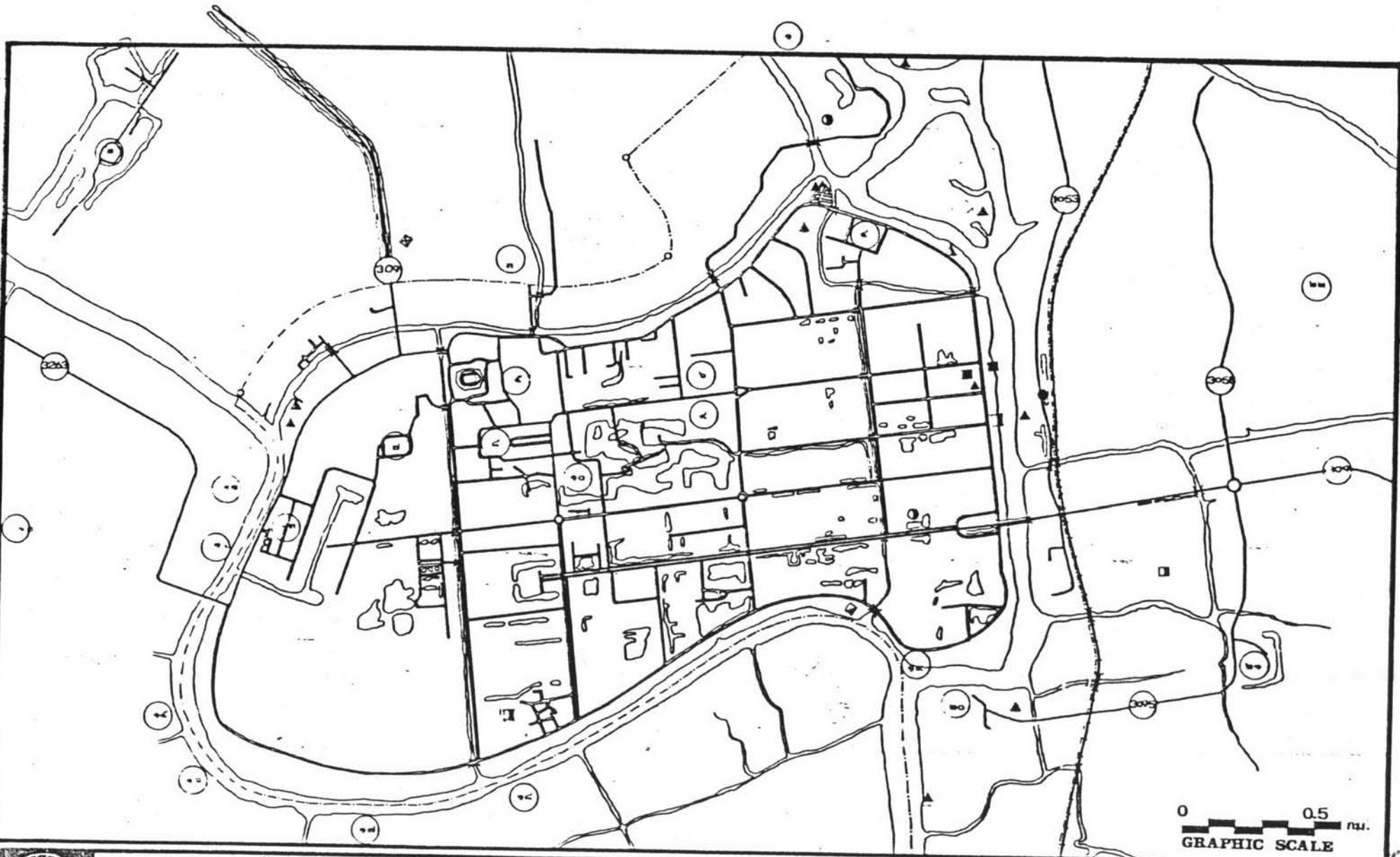
แสดง :			ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ	สาธารณูปโภค	และสาธารณูปการ
๑	เพนียดคลองช้าง	๘	วัดพระศรีลาวาเพช	๑๖	วัดเขย วัดนาราม
๒	วัดภูเขาทอง	๙	วัดท่าอาตุ	๑๗	วัดสนามไชย
๓	วัดหน้าพระเมรุ	๑๐	วัดพระราม	๑๘	วัดเขนโบเซฟ
๔	วังจันทร์เกษม	๑๑	วัดรามมา	๑๙	วัดพุทธไสยาวันต์
๕	พระราชวังโบราณ	๑๒	วัดป่าเซต	๒๐	บ่อนเพุซา
๖	วัดราชบูรณะ	๑๓	วัดฝั่ง	๒๑	วัดโทษชัยมงคล
๗	วัดโคกขจร	๑๔	วัดอัครา	๒๒	วัดเทพยงค์

แผ่นที่ 79
รวม 13 แผ่น

พ.ศ. 2522

พิมพ์
เดือนมิถุนายน

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา
นายพรพจน์ สุขเกษม
สาขาศึกษานิเทศ แผนกวิชาสังคม
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- สัญลักษณ์**
- ▲ ศาลา
 - ลานจอดรถ
 - ลานโถง
 - ▲ ลานนิทรรศการ
 - โรงอาหาร
 - ลานน้ำพุ
 - ⊕ ที่ทำการท่า
 - ◇ ที่ทำการประมง

แสดง :

๑. ถนนเทศบาล	๕. วัดพระศรีรัตนเพชญ์	๑๑. วัดไชยวัฒนาราม
๒. วัดมหาธาตุ	๖. วัดมหาธาตุ	๑๒. วัดสนามไชย
๓. วัดพระเมรุ	๗. วัดพระราม	๑๓. วัดเชตุพนวิมลมังคลาราม
๔. วัดราชบูรณะ	๘. วัดราชบูรณะ	๑๔. ป้อมเพชร
๕. พระราชวังโบราณ	๙. วัดระฆัง	๑๕. วัดใหญ่ชัยมงคล
๖. วัดราชบูรณะ	๑๐. วัดราชโอรสาราม	๑๖. วัดเทพกษัตรี
๗. วัดโลกยสุธาร	๑๑. วัดจักรวรรดิราชมหาย	

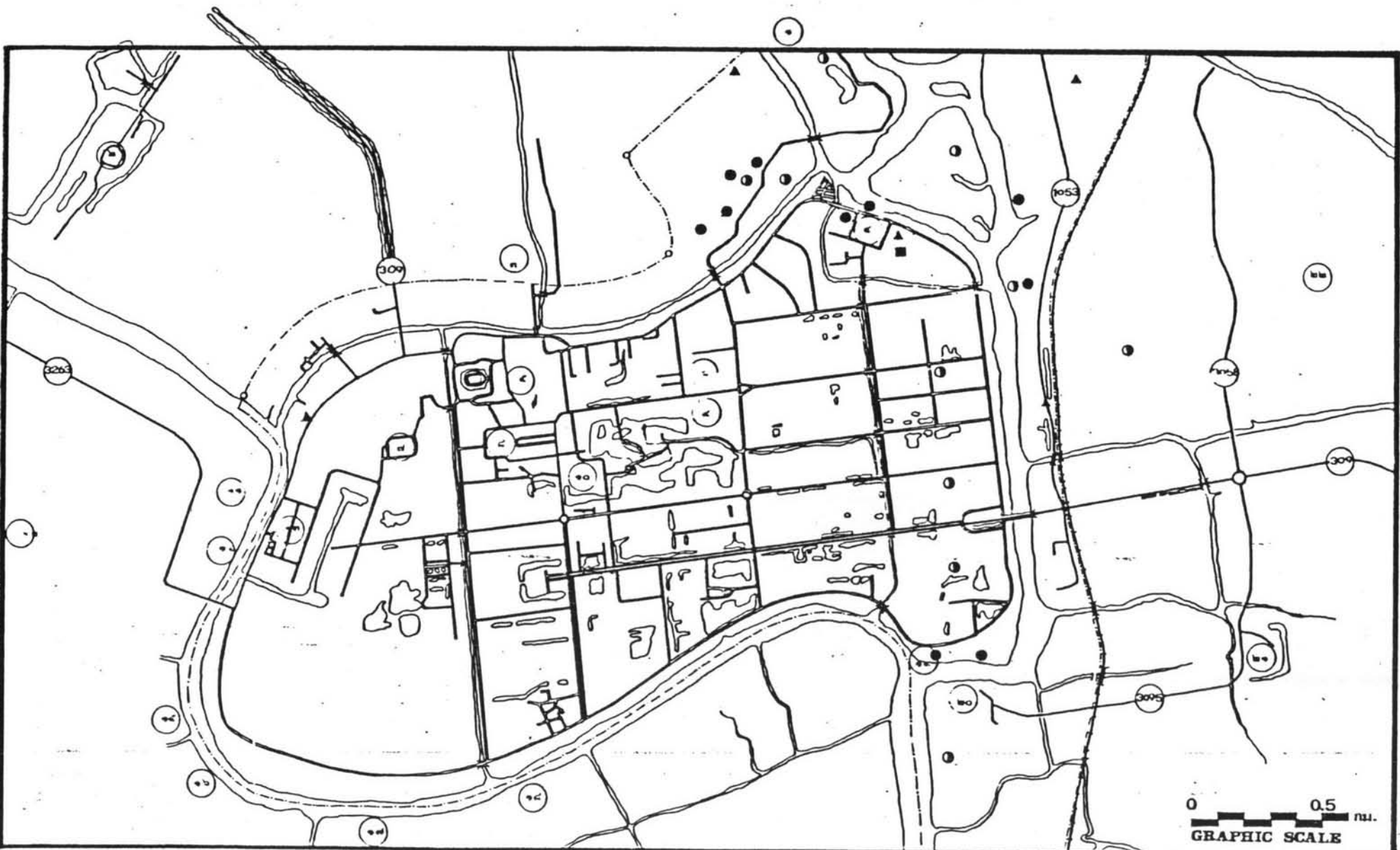
ที่มา

ม.เมือง

แผนที่ 7.10

7.10

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

ผู้ทำการศึกษา
นายพรพจน์ สุขเกษม
สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

- ▲ ที่ทำการประมงนิคม
- ที่ทำการโทรศัพท์
- สวนสาธารณะ
- ▲ สนามกีฬา
- สนามเด็กเล่น

แลคช :

- ๑. เหมลคดของช่าง
- ๒. วัดภูเขาทอง
- ๓. วัดมหาพระเมรุ
- ๔. โรงจันทระเกษม
- ๕. พระราชวังโบราณ
- ๖. วัดราชบูรณะ
- ๗. วัดโลกยสุธา

ที่ตั้งโบราณสถานที่สำคัญ สาธารณภัต และ สาธารณนगर

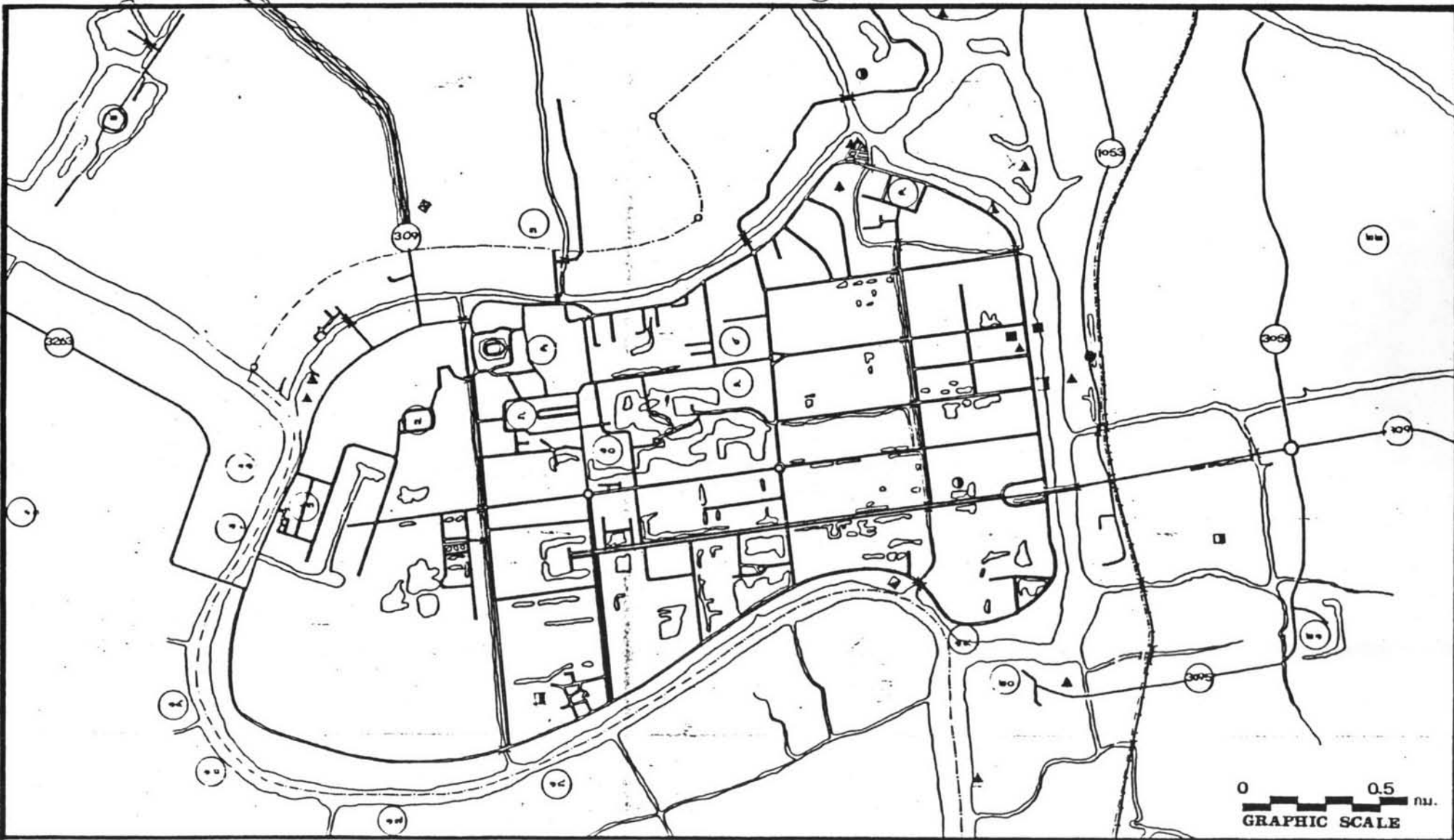
- ๘. วัดพระศรีสรรเพชญ์
- ๙. วัดมหาธาตุ
- ๑๐. วัดพระราม
- ๑๑. วัดอวตาร
- ๑๒. วัดประเชด
- ๑๓. โรงพิมพ์
- ๑๔. วัดชีวา
- ๑๕. วัดไชยรัตนาราม
- ๑๖. วัดสนามไชย
- ๑๗. วัดเขนไยเซฟ
- ๑๘. วัดพุทธไสยาวัน
- ๑๙. ป้อมเพชร
- ๒๐. วัดใหญ่ชัยมงคล
- ๒๑. ริมเขียงค
- ๒๒. วัดพนัญเชิง

ที่มา: ผังเมือง

พ.ศ. 2522

แผ่นที่ 7.11
รวม 13 แผ่น

**การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
จังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง**

ผู้ทำการศึกษา

ร.ช. ศิษย์ นรกอัจฉริยะ
นายพรพจน์ สุขเกษม
สาขาศึกษานิเทศ แผนกวิชาศึกษานิเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญลักษณ์

- ▲ สถานี
- สถานีวิทยุ
- สถานีรถไฟ
- ▲ สถานีขนส่ง
- โรงเรียน
- สถานีตำรวจ
- ⊕ ที่ทำการท่า
- ◇ ที่ทำการประชา

แสดง :

๑. เพนียดคลองขวาง	๘. วัดพระศรีสรรเพชญ์	๑๖. วัดไชย โปน เวระ
๒. โศภนเขาสอง	๙. วัดมหาธาตุ	๑๗. วัดพนามไช
๓. วัดมหาพระเมรุ	๑๐. วัดพระราม	๑๘. วัดเซนโอบุเชฟ
๔. โรงเรียนทวีกษेत्र	๑๑. วัดอรุมา	๑๙. วัดพุทธไสยาวัน
๕. พระราชวังโบราณ	๑๒. วัดระฆะ	๒๐. ป้อมเพชร
๖. วัดราชบูรณะ	๑๓. วัดสิง	๒๑. วัดใหญ่ชัยมงคล
๗. วัดโลกยสุธา	๑๔. วัดอัมพวัน	๒๒. วัดมหาธาตุ

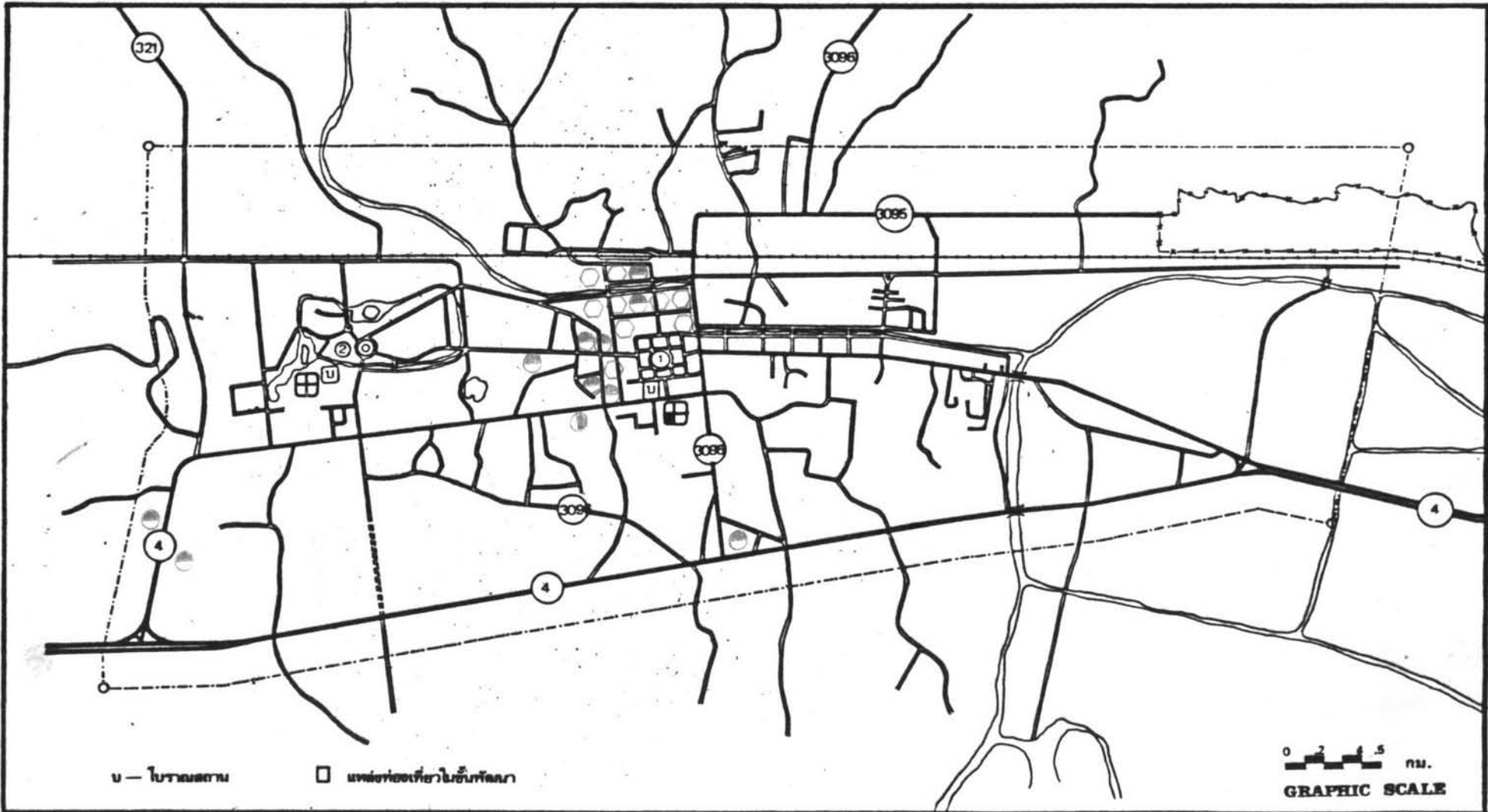
ที่มา

แผนที่

พ.ศ. 2522

แผ่นที่ 7,1 2
รวม 13 แผ่น

บ - โบราณสถาน

□ แห่งท่องเที่ยวในอินทผลัม

0 2 4 5 กม.
GRAPHIC SCALE

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

แสดง ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและวางผังชุมชน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ผู้ทำการศึกษา

นายพรพจน์ อุนภรณ์

สัญลักษณ์

- เขตทหาร
- เขตเทศบาล
- แหล่งน้ำ
- ทางหลวง, ถนน

- ① พระปฐมเจดีย์
- ② พระราชวังสนามจันทร์
- โรงแรม
- ชามสายโทรศัพท์
- ท่ารถ

สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

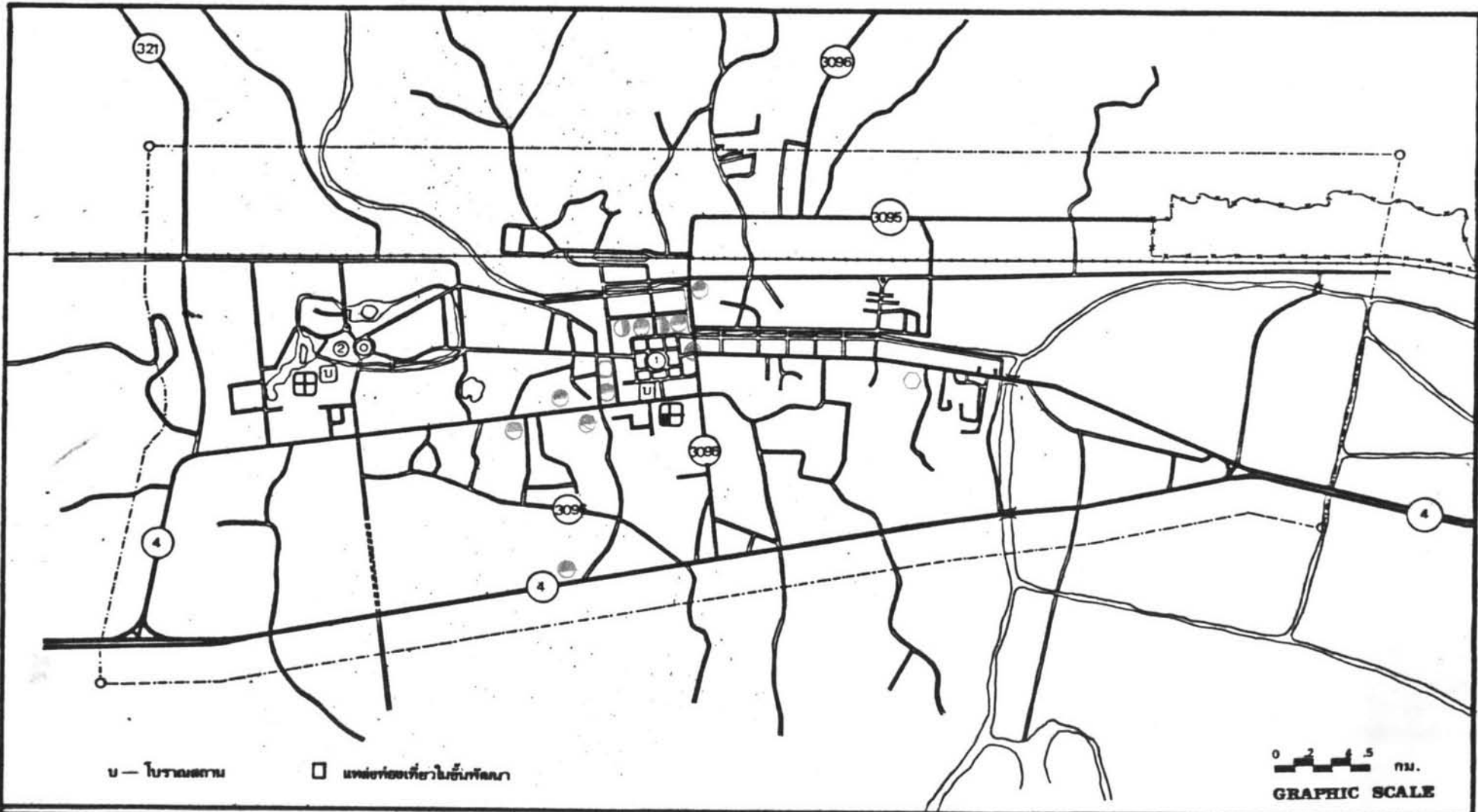
ที่มา แผนที่ทางหลวง, สำราญ

พ.ศ. 2522

วันที่ 1 มีนาคม 2523

แผ่นที่ 7.14

รวม 15 แผ่น

บ - โบราณสถาน

□ แหล่งท่องเที่ยวในชั้นที่ลมา

0 2 4 5 กม.
GRAPHIC SCALE

การศึกษาเบื้องต้นเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและจังหวัดใกล้เคียง

แลศคช ที่ตั้งแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญและการจัดกลุ่ม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ

ผู้ทำการศึกษา

นายทพจน์ สอนภมร

สัญลักษณ์

- เขตทหาร
- - - - - เขตเทศบาล
- ~ ~ ~ แหล่งน้ำ
- ททางหลวง, ถนน
- ① พระปฐมเจดีย์
- ② พระราชวังสนามจันทร์
- ⊙ ธนาคาร
- ร.พ.หน่วยอนามัย
- ⊙ ตลาด

สาขาผังเมือง แผนกวิชาผังเมือง บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา แผนที่ทางหลวง, สำราญ

พ.ศ. 2522

วันที่ 1 มีนาคม 2523

แผ่นที่ 7,15

รวม 15 แผ่น

